

Slovenski št. 6 **čebelar**

letnik CX – junij 2008
ISSN 0350-46907

*110 let revije Slovenski čebelar
1898-2008*

Čebelarski apel

**Navodilo čebelarjem
ob odmrtnju čebel**

Kemikalije in čebelarstvo

ČEBELARSTVO MARKO DEBEVEC

ČUŽA 7, 1360 VRHNIKA

tel.: (01) 755 12 82

faks: (01) 755 73 52

Delovni čas:

ob delavnikih 9.00-12.00

16.00-18.00

ob sobotah 9.00-12.00

APIS M&D

AŽ-PANJI 10-SATNI

AŽ-TRIETAŽNI
PANJ

PRAŠILČEK
AŽ 5- IN 7-SATNI
7S - 57,40 €, 5S - 52,20 €

PREDELAVA
VOSKA V
SATNICE
SAMO 0,75 €/KG

SATNIKI:
AŽ-VRTAN,
LEPLJEN,
ZBIT 0,79 €/KOS
LR - STANDARD LR 2/3

Cenjene stranke obveščamo,
da smo se 1. 3. 2008 preselili
na Opekarsko 16 na Vrhniki.

- Naročeno blago pošljemo tudi po hitri paketni pošti. ■ Po izjemno nizki ceni vam iz vašega voska izdelamo satnice – 0,75 eur/kg.
- Vosek steriliziramo pri 125 °C. • Vosek odkupujemo po 3,12 do 3,54 eur za kilogram. ■ Z veljavno čebelarstvo izkaznico priznamo 4 % popust pri nakupu v vrednosti več kot 50 €. ■

Pri izvozu z AC proti Vrhniki,
desno po magistralni cesti
proti Ljubljani, 300 m od
izvoza naprej prvo večje
križišče desno. Glej smerokaz.

GRELCI ZA MED

KAKOVOSTNA RSF-TOČILA

STANDARDNI LR-PANJ IN
DVOTRETIJSKI LR-PANJ
AKCIJSKA CENA 89,60 €!

KAKOVOSTNE
BELJAKOVINSKE
POGAČE V OBLIKI
PASTE. IZDELANE
SO PO POSEBNEM
POSTOPKU IN SE
NE STRDIJO.

AKCIJA 1,28 /KG

Žica za satnike 250 g
RSF 4,4 €,
250 g CINK 2,2 €

SUPER AKCIJA

SATNICE – AŽ, LR: 0,59 €

- Panji so izdelani natančno in kakovostno.
- Uporabljamo vodoodporne materiale in lepila.
- Kakovostna izdelava po ugodni ceni.

PRIZNANO VZREJALIŠČE
ČEBELJIH MATIC DEBEVEC

Sprejemamo prednaročila za označene in
selekcionirane matice kranjske pasme (8 €–10 €).

Ne zamudite sofinanciranja čebelarstva opreme RS in EU!

UVODNIK

Cenjene čebelarke, spoštovani čebelarji!

Pišem vam še pod vtisom praznovanja 6. slovenskega čebelarskega praznika, na katerem smo s številno udeležbo ter s spoštljivim odnosom do rezultatov skupnega dela in vloge posameznikov za napredek našega čebelarstva znova pokazali našo pristno čebelarsko povezanost in prijateljstvo. Prav tako pa vam pišem pod vtisom sprememb, ki jih tudi v naše čebelarstvo vnašajo zdajšnje obdobje globalizacije, brezdušno tekmovanje ter nepremišljeno igranje z našim okoljem, ki jim naša čebela ni več kos. Čebelarji bi morali prav zato, pa tudi v svoje dobro, spoštovati našo tradicijo in dobro organiziranost, svoje javne interese, povezane z varovanjem okolja, pa uveljavljati kot ljubitelji čebel, na kar se sicer radi sklicujemo.

Vse navedeno od nas zahteva veliko več z motivom povezanega znanja in izkušenj. Naša stanovska revija Slovenski čebelar, ki letos praznuje 110-letnico nepretrganega izhajanja in je tako najstarejša slovenska strokovna revija, na kar moramo biti ponosni, je bila in je vir našega znanja. Neprecenljivo bogastvo in ugled našega čebelarstva ter naše organizacije predstavlja tudi zbirka vseh letnikov naše revije in druge čebelarske strokovne literature, ki jo hranimo v naši knjižnici in med katero so nekatere knjige prava redkost.

Spominjam se, da smo ob selitvi iz Ljubljane na Brdo pri Lukovici skrbno popisali knjižno gradivo in ga tudi ustrezno zavarovali. Po preselitvi smo del knjig namestili v začasne omare, velik del pa je zaradi pomanjkanja prostora ostal v arhivu. Kljub vsem prejšnjim naporom za ureditev knjižnice so šele sredstva iz Programa javne čebelarske svetovalne službe omogočila ureditev prostora, nakup opreme in ureditev knjižnega gradiva za »Čebelarsko strokovno knjižnico Janeza Goličnika pri ČZS«, kot se naša knjižnica zdaj imenuje.

Nedavno smo za ureditev knjižnice začeli prenavljati prostor na podstrešju Čebelarskega centra Slovenije, po načrtih pa naj bi bila knjižnica do konca julija pripravljena za namestitev knjig.

Nadaljevanje na naslednji strani ►►

Barva napisa »Slovenski čebelar« na ovitku revije je tudi letošnja barva za označevanje čebeljih matič.

Fotografija na naslovnici: Čebela na cvetu krvomočnice (*Geranium sanguineum L.*). Foto: Franc Šivic

UVODNIK

Anton Tomec 181

ČEBELARSKI APPEL

Boštjan Noč: Rešimo kranjsko čebelo in slovensko čebelarstvo! 183

NOVICE IZ ZNANOSTI IN PRAKSE

Marko Borko: Pomori čebel v Sloveniji 185
Milan Škrlič: Kemikalije in čebelarstvo 186
Vlado Augustin: Koruzni hrošč – nevarnost tudi za čebele? 188
Franc Šivic: Novice iz sveta 190
prof. dr. Jost Dustmann: Zdrave čebelje družine – nenehen izziv za čebelarja (III. del) 192
prof. dr. Aleš Gregorc: Sestanek skupine za vzrejo čebel pri EurBee v Ankari 195

NASVETI IZ PRAKSE ZA PRAKSO

Janez Juvan: Tečaj selekcije in vzreje matic 196
Franc Gosar: Moje izkušnje z zdravljenjem varoze in izginjanjem čebel 197

DELO ČEBELARJA PO MESECIH

Janko Goričan: Čebelarjeva opravila v AŽ- in nakladnih panjih v juniju 201

VETERINARSKI NASVETI

Borut Preinfalk, dr. vet. med.: Veterinarski nasveti za junij 204

MEDOVITE RASTLINE

dr. Robert Brus: Robinija (*Robinia pseudacacia L.*) 205

DOGODKI IN OBVESTILA

207

PREDSTAVITEV KOMISIJ UO-ČZS

211

OBVESTILA ČZS

213

MALI OGLASI

216

INDEX

EDITORIAL

Anton Tomec 181

BEEKEEPERS' APPEAL

Boštjan Noč: Let Us Save Carniolan Honey Bee and Slovenian Beekeeping! 183

NEWS FROM SCIENCE AND PRACTICAL WORK

Marko Borko: Dying of Bees in Slovenia 185
Milan Škrlič: Chemicals and Beekeeping 186
Vlado Augustin: Western Corn Rootworm (*Diabrotica virgifera virgifera* LeConte) – Danger for the Bees As Well? 188
Franc Šivic: World News 190
Prof. Jost Dustmann, PhD: Healthy Bee Families – A Constant Challenge for Beekeepers - Part III 192
Prof. Aleš Gregorc, PhD: A Group of Bee Breeders Meeting at EurBee in Ancara 195

PRACTICAL ADVICE FOR PRACTICAL WORK

Janez Juvan: Course on Selection and Breeding of Queen Bees 196
Franc Gosar: My Experience Regarding Curing of Varroa and Disappearing of Bees 197

BEEKEEPER'S WORK THIS MONTH

Janko Goričan: Beekeeper's Chores for Albertižniderski and Langstroth Bee Hives in June 201

VETERINARY ADVICE

Borut Preinfalk, PhD (Vet.Med.): Veterinary Advice for June 204

FORAGE PLANTS

Robert Brus, PhD: Yellow Locust (*Robinia pseudacacia L.*) 205

NEWS AND EVENTS

207

PRESENTATION OF BOARD COMMITTEES - BEEKEEPING ASSOCIATION OF SLOVENIA

211

ANNOUNCEMENTS BY BEEKEEPING ASSOCIATION OF SLOVENIA

213

SMALL ADS

216

Sočasno poteka tudi strokovno knjižničarsko delo urejanja gradiv ter vnos v elektronsko datoteko Cobiss. Knjižnica bo imela značaj javne čitalnice, elektronska datoteka pa bo uporabnikom omogočala vpogled v razpoložljivo knjižno zbirko in bo tako dostopna vsem zainteresiranim.

Knjižnico, ki jo bomo v prihodnje sproti dopolnjevali z novim knjižnim gradivom, nameravamo slovesno odpreti v začetku oktobra tega leta, ko bomo praznovali tudi jubilej naše strokovne

revije ter izdali edinstveni Čebelarški terminološki slovar.

Ureditev čebelarke strokovne knjižnice bo brez dvoma velika pridobitev za našo organizacijo in naše čebelarstvo in bo zaokrožila načrtovane vsebine Čebelarkega centra Slovenije. Prepričan sem, da bomo čebelarji radi posegali po tem viru znanja.

Anton Tomec, tajnik ČZS

Spoštovane čebelarke in cenjeni čebelarji!

Največje slovensko vzrejalšče matič z več kot 50-letnimi izkušnjami vam ponuja: oprasene označene ali neoznačene matice, neoprasene matice, zrele matičnike.

Naročila sprejemamo po telefonu št. 02-796 1051, ker se z naročniki dogovarjamo individualno. Dobava po pošti ali osebno. Čebelarjem priporočamo zamenjavo starih matič z mladimi takoj po kostanjevi paši. Matice, sprašene med kostanjevo pašo, so namreč vrhunske, v drugi polovici sezone pa bodo tudi občutno cenejše.

Čebelarstvo PISLAK

Apnače 303, 2324 Lovrenc na Dravskem polju

Tel. 02/796 10 51 • www.cebelarstvo-pislak.si

Po satnicah iz lastnega čebeljega voska je veliko povpraševanje!

HÖDL

Predelava voska

- Ponujamo Vam možnost, da ste navzoči pri predelavi Vaših starih satov in surovega voska, zaradi samo ene poti pa prihranite čas in denar.
- Potrebna je predhodna najava po telefonu +43-(0)3475/2270.
- Predelava je izvedena z napravo, ki je opremljena z najmodernejšo tehniko.
- Segrevanje s paro in obsevanje z ultravijoličnimi žarki popolnoma izključujeta možnost okužbe.
- Uporaba originalne tehnologije Grander omogoča, da Vaš vosek ostane popolnoma naraven.
- Najmanjša možna količina lastnega voska za predelavo v satnice je 20 kg surovega voska ali 50 kg starih satov.
- Čas predelave je približno 3 ure za 20 kg surovega voska in 4 ure za 50 kg starih satov.
- Po naročilu izdelamo satnice vseh debelin in velikosti.
- Predelava voska poteka vse leto.
- Storitve ponujamo po izjemno ugodni ceni.
- Kadar koli je mogoča zamenjava starih satov in surovega voska za satnice.
- Ponujamo Vam tudi možnost, da plačate samo predelavo.

HÖDL

Informacije

**Wachsverarbeitung Imkereartikel
Deutsch Haseldorf 75
A-8493 Klösch - Steiermark, Avstrija**

Tel./faks: +43(0)3475-2270

E-pošta: info@wachs-hoedl.at

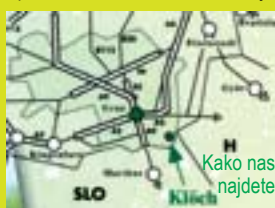
Spletna stran: www.wachs-hoedl.at

Delovni čas:

ponedeljek–petek 8.00–12.00, 13.00–18.00

sobota 8.00–12.00

Sporazumevamo se v nemškem jeziku.

**Naše satnice
lahko kupite
tudi v podjetjih
Logar
trade, d. o. o.,
iz Šenčurja in
CERES, d. o. o.,
iz Martjanel.**

SONARAVNO ZATIRANJE VAROJ HLAPILNIK BS-05

- UČINKOVITA UPORABA BREZ ROČNEGA URAVNAVANJA PRI SPREMEMBAH TEMPERATURE
- PREPROSTA UPORABA V STANDARDNIH AŽ- IN NAKLADNIH PANJIH
- POČASNO POVEČEVANJE KONCENTRACIJ MRAVLJINČNE KISLINE
- ZA VEČKRATNO UPORABO

NANOKEM, d. o. o.

Rečna ulica 6, Ljubljana

Tel./faks +386 1 251 16 53, GSM: +386 41 863 876

**PAKETNA
DOSTAVA**

Rešimo kranjsko čebelo in slovensko čebelarstvo!

Na Zemlji nas živi več kot 6 milijard ljudi, ki vsak dan črpamo njene naravne vire in jo onesnažujemo. Ozračje se segreva, vse več je vremenskih sprememb in naravnih katastrof. Talijo se ledeniki, morska gladina se dviguje, ogroženih je več tisoč živalskih in rastlinskih vrst. Med ogroženimi je tudi naša kranjska čebela (*Apis mellifera carnica*).

V številnih deželah so avtohtone čebele zaradi velikih naravnih sprememb in intenzivne kmetijske pridelave z leti izginile, pri nas pa se je avtohtona čebela ohranila vse do dandanes. Slovenski čebelarji jo zaradi svetlo sivih dlačic na obročkih zadka ljubkovalno imenujemo kranjska sivka. Slovijo po svoji mirnosti, delavnosti in odlični orientaciji. Zaradi teh lastnosti cenimo to našo čebelo ter njeno izjemno poslanstvo v kmetijstvu, gozdarstvu in ekologiji. Ker so za oskrbo in vzrejo čebel potrebna specialna znanja, vztrajno delo ter dolgoletne izkušnje, čebelarstva ne imenujemo zaman »poezija kmetijstva«.

Čebelarstvo ima tako v Sloveniji kot v sodobnem svetu zelo velik gospodarski pomen. Čebelje pridelke, kot so med, cvetni prah, vosek, propolis, matični mleček in čebelji strup, človek uporablja za hrano in kot pomoč pri lajšanju težav sodobnega načina življenja. Prav tako so ti pridelki pomembni kot surovina za pridobivanje nekaterih živilskih in drugih izdelkov. Vrednost vseh čebeljih pridelkov pa je nekajkrat manjša od koristi, ki jo imamo zaradi oprasevanja čebel. Za povečanje donosov sadja, oljnic, zelenjave in drugih rastlin so ključne prav čebele. Kljub temu pa je vloga čebele kot oprasevalke pri nas prezrta. Razlog za to je enakomerna poseljenost čebel na celotnem območju Slovenije, saj je s tem zagotovljen brezplačen, zanesljiv in sam po sebi razumljiv servis oprasevanja.

Vlogi čebele kot oprasevalke se lahko zahvalimo tudi za izjemno biotsko raznovrstnost rastlin v naši državi. V Sloveniji obstaja več kot 22.000 različnih vrst živih organizmov, to pa naš majhen prostor uvršča med naravno najbogatейša območja Evrope. Strokovnjaki še dodajajo, da tudi zaradi avtohtone čebele lahko o Sloveniji govorimo kot o evropskem biotskem parku.

Zaradi intenzivne kmetijske pridelave, pri kateri nevestno in malomarno uporabljajo zaščitna – fitofarmaceutska sredstva, je naša kranjska čebela dandanes zelo ogrožena. Ko čebele obiskujejo cvetove, na katerih nabirajo medicino in cvetni prah,

pridejo v stik s strupenimi kemikalijami in umrejo. Čeprav so pravilna raba, promet in kazni ob morebitni nepravilni uporabi pesticidov zakonsko predpisani, smo priča nenehnim pomorom čebel.

Da so strupene kemikalije še bolj dostopne vsem uporabnikom, je lani poskrbel državni zbor s sprejetjem novele Zakona o fitofarmaceutskih sredstvih. Že tedaj smo slovenski čebelarji vse odgovorne v državi opozarjali, da je to začetek konca obstoja slovenskega čebelarstva, avtohtone kranjske čebele in naravnih danosti, na katere smo Slovenci tako ponosni. Trden dokaz za to je, da je bilo leta 2007 zaradi suma pomorov nekaj več kot deset prijav, letos pa doslej že 49?!

Letošnjo pomlad se je v slovenskem prostoru pojavilo tudi tako imenovano izginjanje čebeljih družin. Ta pojav, katerega vzrokov strokovnjaki v svetu še ne poznajo, se je do zdaj pojavljal v vseh čebelarstvo razvitih državah. V Sloveniji so nekateri čebelarji ugotovili odmrtnje že zgodaj jeseni, nekateri pa pozneje. Končno stanje prezimovanja v Sloveniji je izguba nekaj več kot 30 % čebeljega fonda oz 50.000 čebeljih družin. Da bi bila katastrofa še večja, pa maja skoraj vsak dan dobivamo poročila o pomorih čebel zaradi nepravilne uporabe FFS.

Prav zaradi vsakoletnih zastrupitev čebel s pesticidi in nepravilne davčne zakonodaje se v zadnjem času zmanjšuje zanimanje za čebelarstvo. Stari čebelarji umirajo, mladih pa ni dovolj, da bi zapolnili vrzeli v čebelarških društvih. Čebelnjaki, okoli katerih so šumele in vrvele čebele, ostajajo prazni in zapuščeni, zato kulturne rastline niso oprasene in zato je manjši tudi pridelek kmetov.

Da bi še pravočasno ustavili plaz uničenja kranjske čebele, čebelarstva in s tem tudi naše narave, vse odgovorne prosimo za TAKOJŠNJE ukrepanje in ozaveščanje prebivalstva o pomenu čebele in čebelarstva. Prosimo vas, da se ustavite in razmislite, kam gremo, kaj počnemo in, kot je že pred davnimi leti napisal angleški pesnik John Donne: »Nikdar ne hodi spraševati, komu zvoni, zvoni tebi.«

Predlogi ČZS so:

1. Vloga čebele kot oprasevalke in kot indikatorja onesnaženosti je v Sloveniji premalo cenjena. Vsej slovenski javnosti je treba predstaviti vlogo čebel v naravi in njen pomen v kmetijstvu. Prav tako je treba vse uporabnike FFS opozoriti na pravilno uporabo teh sredstev. Predlagamo, da

- MKGP vsem gospodinjstvom pošlje letake o pomembnosti čebele za ohranjanje okolja in o pravilni uporabi FFS. Na vsa prodajna mesta, na katerih prodajajo FFS, pa bi bilo treba obesiti plakat o pomenu čebel. Na ČZS imamo vse to že pripravljeno – potreben bi bil le ponatis.
- Zagotoviti je treba sredstva za analize ob morebitnih pomorih čebel in proti kršilcem odločno ukrepati. Le če bomo imeli točne podatke o tem, katera sredstva so strupena za čebele in povzročajo njihovo odmrtnje, bomo lahko delovali preventivno in jih, če bo treba, tudi izločili iz nadaljnje uporabe. Prav tako je treba zakonsko urediti plačilo škode čebelarju za pomorjene čebele. Republika Slovenija mora zavzeti stališče, ali je čebelarstvo posebnega pomena za državo, oz. opredeliti, kakšen je javni interes v čebelarstvu in kateri organ je pristojen za nadzor izvajanja javnega interesa. Dokler javni interes ni opredeljen, je zastupitev čebel s FFS res kaznivo dejanje, vendar gre izključno za odnos med lastnikom živali, to je čebelarjem, in povzročiteljem zastupitve.
 - Predlagamo ustanovitev »ekološkega sklada« oz. uvedbo »pesticidnega centa«. Tako naj bi bil del sredstev od prodaje FFS namenjen za ekološki sklad, iz katerega bi poplačali škodo čebelarjem, ki bi zaradi zastupitve s FFS izgubili čebelje družine.
 - Slovenski čebelarji smo minulo zimo zaradi pojava »izginjanja čebeljih družin«, znanega po vsem svetu, izgubili približno 30 % čebeljih družin. Slovenski čebelji fond se je tako zmanjšal na nekaj manj kot 100.000 čebeljih družin, to pa je že kritična meja za oprashaevanje rastlin v Sloveniji. Tako majhno število čebeljih družin je lahko razlog za ekološko in gospodarsko katastrofo, posebej še v kmetijstvu. Eden od vzrokov tega pojava je tudi pršica varoja, ki jo čebelarji zatiramo z zelo dragimi sredstvi. Predlagamo, da pristojni zagotovijo enotna sredstva za zatiranje varoj in da jih prek VF NVI razdelijo čebelarjem.
 - Slovenski čebelarji smo minulo zimo zaradi pojava »izginjanja oz. odmiranja čebeljih družin« izgubili več kot 50.000 čebeljih družin. Če je ena čebelja družina vredna 100 EUR, je torej škode zaradi odmrtnje čebeljih družin za več kot 5.000.000 EUR, vendar pri tem ni upoštevana izguba pridelka, katerega vrednost je podobna kot pri odmrtnju čebel. Naš cilj mora biti vnovična vzpostavitev čebeljega fonda od 170.000–220.000 čebeljih družin, kolikor jih je bilo že pred leti. Za vzpostavitev takega čebeljega fonda in ohranjanje avtohtone kranjske sivke pa je seveda treba zagotoviti finančna sredstva.
 - Zmanjševanje čebeljega fonda je tudi posledica nepravilne davčne zakonodaje, ki je začela veljati lani. Dokazano je, da ta nespodbudno vpliva na slovenske čebelarje, saj se je zaradi neustrezne davčne zakonodaje čebelji fond lani zmanjšal za 20.000 čebeljih družin. Zaradi tega tudi nekaj vzrejevalcev matic letos ne izpolnjuje pogojev. Treba je odpraviti oz. razglasiti moratorij na davčno zakonodajo za področje čebelarstva, saj je to način, da bi slovenske čebelarje kljub stalnim izgubam in pomorom motivirali za nadaljnje čebelarjenje.
 - Glede na vse težave, ki so se zgrnile na čebelarstvo in na kranjsko čebelo, se je treba lotiti priprave čebelarskega zakona, ki bo sistemsko uredil ohranjanje avtohtone kranjske čebele in tudi celotno problematiko čebelarstva.

Čebelarska zveza Slovenije želi s predlaganimi ukrepi v teh težavnih trenutkih zavarovati kranjsko čebelo in slovensko čebelarstvo. Od države upravičeno pričakujemo, da predlagane ukrepe sprejme URGENTNO.

*Čebelarska zveza Slovenije,
predsednik Boštjan Noč*

Navodilo čebelarjem ob morebitnem odmrtnju čebel zaradi fitofarmaceutskih sredstev

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je pripravilo navodila čebelarjem ob morebitnem pomoru čebel oziroma ob sumu zastupitve zaradi nepravilne uporabe fitofarmaceutskih sredstev.

Ob morebitnem pomoru čebel naj čebelar pokliče pristojni Center za obveščanje Republike Slovenije, na telefonsko številko 112.

Vse nadaljnje obveščanje in koordinacija inšpekcijskih služb je naloga Centra za obveščanje.

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Pomori čebel v Sloveniji

Besedilo: **Marko Borko**, foto: **Danilo Bedek**

V zadnjem času se je v več krajih Slovenije zgodil pomor čebel. Začelo se je v Pesnici pri Mariboru in nadaljevalo v okolici Novega mesta, Sevnice, Domžal, Vrhnike, Žužemberka, Pirnič in nazadnje Brežic. To je le osem krajev uradno prijavljenih pomorov čebel, vendar je to le manjši delež vseh letošnjih pomorov čebel v Sloveniji. Veliko primerov namreč ni bilo uradno prijavljenih zaradi miroljubne narave čebelarjev, ki si ne želijo konfliktov s sosedi. Najverjetnejši vzrok pomorov čebel je z insekticidom tretirano seme koruze in ogrščice. Predstavljamo vam le en primer od številnih, ki so se zvrstili v pomladnih dneh.

Čebelarju in vzrejevalcu matic Danilu Bedeku iz Moščancev se je na stojišču Dragučova v kmetijskem kompleksu Pesniški dvori (občina Pesnica) 28. aprila 2008, najverjetneje v popoldanskih urah, zgodil katastrofalen pomor oz. zastрупitev čebel. V 15 letih svoje čebelarške kariere doslej še nikoli ni imel težav zaradi zastрупitve, saj se mu je to tokrat zgodilo prvič – sploh pa tako množično. Veterinar je ocenil, da je odmrlo 30–40 odstotkov njegovih pašnih čebel, vendar so čebele odmirale še dva dneva po pregledu, sicer v manjšem obsegu, a vendar. Bedek sam ocenjuje, da je padlo najmanj 50 odstotkov njegovih pašnih čebel. Nekaj panjev je ostalo brezmatičnih, končno stanje pa bo moral še ugotoviti. Brez dvoma bo njegov pridelek manjši za 70 odstotkov. Po njegovem mnenju je škoda za približno 8.000 do 10.000 evrov, če prištejemo tudi vse potne stroške, sanacijo, izgubo pridelka, matic itd. Želi si, da bi si čebele opomogle do akacijeve paše, vendar ni preveč optimističen.

Bedek je za pomor čebel izvedel posredno. Na Veterinarsko upravo RS je nekdo oddal anonimno prijavo suma, da so njegove čebele okužene s hudo gnilobo čebelje zalege. Poklicala ga je inšpektorica in odredila takojšen pregled vseh čebeljih družin. Dan po pomoru, torej 29. aprila, so se dobili pri prevoznem zaboju na stojišču Dragučova. Zjutraj je prišel k čebelam in takoj poklical mag. Vido Lešnik, dr. vet. med., ter jo prosil, naj s Heleno Dolajš, dr. vet. med., prideta čim prej. O dogodku je bil obveščen tudi pristojni kmetijski inšpektor. Inšpektorici sta pregledali Bedekove čebele, nato pa še čebele dveh lastnikov na drugi strani parcele. Medtem je prispel tudi kmetijski inšpektor, mag. Boštjan Štefančič, opravil ogled terena in zbral podatke. Kljub množici inšpektorjev vzorcev mrtvic niso odvzeli, ker

se jim ni uspelo dogovoriti, kdo naj bi jih odvezel in kdo naj bi laboratorijsko analizo plačal. Prizadeti čebelar seveda posebnih sredstev za ta namen nima, saj je škoda že brez tega velikanska.

Še vedno ni znano, kdo je škropil, kaj, kje in kako. Vzroke pomora čebel bi moral raziskati kmetijski inšpektor in v preiskavo vključiti organe pregona (policija, tožilstvo). Bedek sam izključuje možnost, da bi zastрупitev povzročilo škropljenje oljne ogrščice, saj bi v tem primeru kmetijski kombinat obvestil poverjenika za pasišče. Kombinat je v tem primeru ravnal odgovorno in v skladu z zakonodajo. Prav tako je izključena možnost namerne zastрупitve – vandalizma, saj so bile poleg Bedekovih čebel pridane tudi čebele treh bližnjih čebelarjev. Na zastрупljeno vabo čebele ne bi hodile, saj je medila oljna ogrščica. Tudi če bi nekdo poškrpil brade panjev, bi bila zgornja vrsta panjev zaradi višine zaboju nedotaknjena, vendar temu ni tako. Vzrok zastрупitve bi lahko bilo polje koruze. Istega dne, ko se je zgodil pomor, so na njivi za poljem oljne ogrščice sejali koruzo. Bedek meni, da je bilo seme tretirano z insekticidom, čeprav so to zanikali.

Vsekakor za preiskavo in iskanje povzročitelja zastрупitve ni pristojen čebelar, zato povzročitelja, ki bi povrnili nastalo škodo, najverjetneje ne bodo nikoli našli. Vsa škoda bo, žal, ostala na čebelarjevih ramenih. Na srečo pa med čebelarji solidarnost še nekaj pomeni, saj so mu nekateri že ponudili pomoč v obliki rojev. Hvaležen je tudi ČZS, ki je o pomoru čebel prek medijev obvestila javnost.

Več o pomoru čebel in fitofarmaceutskih sredstvih si lahko preberete v prispevkih Vlada Augustina »Koruzni hrošč – nevarnost tudi za čebele?«, Milana Škrļa »Kemikalije in čebelarstvo« ter Franca Šivica »Novice iz sveta«. ■

Kemikalije in čebelarstvo

Besedilo: **Milan Škrlič**

Čebele in številne druge žuželke imajo kot oprasaevalci pomembno vlogo pri pridelavi številnih poljščin. Vendar so med žuželkami tudi škodljivci, pred katerimi mora človek varovati rastline. V zdajšnjem času, ko meja ni več tudi za bolezni, to zaščito izvajajo predvsem s kemikalijami, te pa seveda spet ogrožajo žuželke, ki na območjih intenzivnega kmetovanja oprasaujejo poljščine. Zato mora biti zaščita oprasaevalcev pred nezaželenimi zastrupitvami, zlasti čebel, del vsakega programa uporabe kemičnih snovi. Če takšnega programa ni ali če uporabniki fitofarmaceutskih sredstev navodil iz programa ne upoštevajo, posledice občutijo čebelarji takoj po njihovi uporabi, sadjarji in kmetovalci pa nekoliko pozneje.

Med kemične snovi, ki jih uporabljajo v kmetijstvu, gozdarstvu in sadjarstvu, imenovanih: fitofarmaceutska sredstva, sodijo akaricidi in pesticidi (snovi proti škodljivcem in boleznim), herbicidi, defolianti in desikanti (snovi za zatiranje plevela) ter fungicidi (snovi proti plesnim). Ker vse te snovi lahko škodijo čebelam, je treba vedeti, kako jih ob njihovi uporabi zavarovati.

Najpogosteje uporabljena fitofarmaceutska sredstva oziroma sredstva za zaščito rastlin pred škodljivci v Sloveniji so preparati, prikazani v spodnji tabeli. Večina teh sredstev, ki jih uporabljajo v kmetijstvu, gozdarstvu in sadjarstvu, je preizkušnih tudi glede njihovega delovanja na čebele. Kljub temu velja, da se laboratorijski rezultati in izkušnje pri uporabi na terenu vedno ne ujemajo, zlasti zaradi

vedenja čebel, trajanja delovanja pesticidov ali zaradi različnih drugih, v praksi uporabljenih sredstev. Imena sredstev nam praviloma ne povedo ničesar o namenu uporabe, še manj pa o njihovem škodljivem delovanju na okolje. Praviloma je med navodili za uporabo vsakega sredstva za zaščito rastlin, ki je dovoljen za uporabo v naši državi, tudi navodilo o načinu uporabe v obdobju cvetenja oziroma v obdobju medene paše, ko čebele intenzivno obiskujejo cvetoče rastline, da bi jih zavarovali pred škodljivim delovanjem aktivnih snovi, ki jih ta sredstva vsebujejo.

V tabeli so prikazana sredstva, registrirana v Republiki Sloveniji za uporabo v kmetijstvu, aktivne snovi, ki jih ta sredstva vsebujejo, in uporaba, navedeni pa so tudi škodljivi učinki na čebele in druge živalske vrste v naravnem okolju.

Kljub vsem prizadevanjem Čebelarske zveze Slovenije, kljub predavanjem v okviru rednega letnega izpopolnjevanja čebelarjev, pa se postavlja vprašanje, kolikšna je dostopnost posameznih čebelarjev do podatkov o lastnostih kemičnih snovi, ki so aktivne sestavine preparatov, o njihovem škodljivem delovanju na okolico in čebele ter o ukrepih za preprečevanje njihovega škodljivega delovanja.

Poleg kemičnih snovi, ki jih uporabljajo v kmetijstvu, tudi v čebelarstvu uporabljajo številne kemikalije za dezinfekcijo, za zaščito pred žuželkami, za uničevanje varoj in podobno. Tudi z lastnostmi teh kemikalij so čebelarji premalo seznanjeni. Podatki te vrste so dostopni v strokovni literaturi, tudi na internetu, vendar največkrat v tujih jezikih, nikakor pa ne na enem mestu. Dostop do njih je zato za povprečnega čebelarja praktično nemogoč. Večina zato pogoša ustrezno publikacijo, ki bi obravnavala vse te kemikalije v slovenskem jeziku. Še vedno nam je v spominu razburjenje, ki je nastalo leta 2002 ob uporabi sredstva gaucho, ki vsebuje aktivno snov imidakloprid, ta pa je poguben za čebele. Delovanje te kemikalije je bilo zaradi aktualnosti opisano v Slovenskem čebelarju, o drugih, ki so prav tako škodljive za čebele, pa podatkov ni.

V tem pogledu obstaja vrzel, tako za čebelarje kot tudi za druge posredne ali neposredne uporabnike kemikalij. Ta vrzel je bila pred kratkim delno zapolnjena s knjigo *Priročnik – Izbrane nevarne kemikalije*, v katerem so opisane lastnosti nevarnih kemikalij, ki jih pri nas največkrat uporabljajo.

Priročnik je leta 2007 izdalo Slovensko farmacevtsko društvo. V njem je opisanih približno 700

Naslov: Priročnik
izbrane nevarne
kemikalije

Avtorji: Krbavčič, A.,
Sollner Dolenc, M.,
Stanovnik, B.,
Škrlič, M.

Leto izdaje: 2007

ISBN 978-961-
90099-7-0

Opis: 368 str.,
24 cm

Založnik: Slovensko
farmacevtsko društvo

Cena: 65,00 €

Tabela fitofarmaceutski sredstev, ki so dovoljena v Sloveniji

Ime sredstva	Aktivna snov	Predpisana uporaba	Škodljivi učinki
cuprablau-z	35 % bakra iz kompleksa bakrovega hidroksida in kalcijevega klorida	fungicid, insekticid	Bakrov hidroksid ni strupen za čebele; kalcijev klorid je neaktiven dodatek.
ridomil gold plus	bakrov oksiklorid + metalaksil-M	fungicid	Bakrov oksiklorid ni strupen za čebele; metalaksil ni strupen za čebele.
fastac	cipermetrin	insekticid	Po laboratorijskih preiskavah je zelo strupen za čebele, vendar pri uporabi na terenu v predpisanih odmerkih pri čebelah niso ugotovili škodljivih posledic.
decis	deltametrin	insekticid	Zelo strupen za čebele.
basudin	diazinon	insekticid	Zelo strupen za ptice, vodne organizme in čebele.
diazinon			
diazol			
oleodiazinon			
reglone	dikvat	herbicid	Škodljiv za vodne organizme in za ptice (posledično tudi za čebele).
kofumin	diklorvos	insekticid in akaricid	Zelo strupen za vodne organizme, za čebele, ptice in druge živali.
perfekthion	dimetoat	insekticid in akaricid	Strupen za vodne organizme, zelo strupen pa je za ptice in čebele.
confidor	imidakloprid	insekticid	Zelo strupen za čebele in deževnike, ne glede na to, ali je uporabljen na listih rastlin ali pri pripravi semena.
gaucho			
kohinor			
apollo	klofentezin	akaricid	Za čebele ni nevaren.
pyrinex	klorpirifos	insekticid	Zelo strupen za vodne organizme, ptice in čebele.
poncho, rdeč	klotianidin	insekticid	Strupen za čebele, ni pa strupen za ptice in ribe.
karate zeon	lambda-cihalotrin	insekticid	Zelo strupen za vodne organizme in čebele.
match	lufenuron	insekticid	Ni nevaren za čebele.
lannate	metomil	insekticid in akaricid	Je zelo strupen za ribe, ptice in čebele.
metasystox-r	oksidemeton-metil	insekticid	Strupen za ribe in čebele in zelo strupen za ptice.
kenyatox verde	piretrini	insekticid	Zelo strupeni za vodne organizme in čebele.
sumilex	procimidon	fungicid	Ni strupen za čebele.
laser	spinosin A + spinosin D (spinosad), propan-1,2-diol	insekticid	Spinosad je strupen za vodne organizme in čebele. Propan-1, 2-diol je neaktivni dodatek.
nomolit	teflubenzuron	insekticid	Ni strupen za čebele.
calypso	tiakloprid	insekticid	Ni zanesljivih podatkov o strupenosti za čebele. Mogoče je, da je delovanje podobno imidaklopridu.
actara	tiametoksam	insekticid	Ni zanesljivih podatkov o strupenosti za čebele.
cruiser			

kemikalij, ki so v splošni rabi in ki so zaradi svojih lastnosti uvrščene med nevarne.

Metodologija, po kateri so se avtorji lotili opisovanja posameznih snovi, omogoča uporabo knjige tako strokovnjakom na področjih kemije, farmacije in medicine kot tudi drugim uporabnikom, predvsem tistim, ki se ukvarjajo s prometom ali proizvodnjo kemičnih pripravkov, ter organizacijam, ki skrbijo za zaščito pred škodljivimi vplivi kemičnih snovi na človeka in okolje. Knjiga je tudi vir koristnih podatkov za osebe, ki so pogosto v stiku z naravnim okoljem (lovci, čebelarji, ribiči, ekologi), ker omogočajo preventivno ukrepanje in odpravo škodljivih posledic. Predstavljene so predvsem tiste

nevarne kemikalije, katerih uporaba je dovoljena v Sloveniji.

Priročnik navaja splošne oznake, imena, fizikalno-kemične lastnosti, osnovne uporabe, pridobivanje, toksikološke in ekotoksikološke podatke, razvrstitev glede na nevarnosti in način škodljivega delovanja, označevanje v prometu, posebno poglavje pa je namenjeno tudi osnovam mednarodnega sistema merskih enot, prilagojenega potrebam prometa s kemikalijami. ■

MKGP je dne 23. 5. 2008 prepovedalo promet in uporabo FFS Poncho, Cruiser in Gaucho.

Uredništvo

Koruzni hrošč – nevarnost tudi za čebele?

Besedilo: Vlado Auguštin

Čebela ima v naravi izjemno pomembno in večplastno vlogo, še posebej v povezavi z različnimi kmetijskimi kulturami. Žal so čebele zelo občutljive na večino insekticidov, ki jih za uničevanje škodljivih organizmov uporabljajo pridelovalci sadja, zelenjave in drugih poljščin. Ker kmetijski pridelovalci za opravevanje svojih pridelkov potrebujejo čebele, morajo ves čas skrbeti za kočljivo ravnovesje med obvarovanjem svojih pridelkov pred škodljivimi organizmi in obvarovanjem čebel.

Koruzni hrošč na obzrtem koruznem storžu

Pred takšno pomembno nalogo so v zadnjem času postavljeni pridelovalci koruze. Tako kot se je pred skoraj tridesetimi leti pojavila varoja in zagrenila življenje čebelarjem, je njim zdaj zagrenil življenje koruzni hrošč (*Diabrotica v. virgifera* LeConte). V Evropi so ga najprej opazili leta 1992 v okolici letališča Beograd, v Sloveniji pa so prve odrasle osebe na vabe ujeli na severovzhodu države (ob madžarski in hrvaški meji) in na Goriškem leta 2003. Od takrat se je škodljivec razširil že globoko v notranjost Slovenije. Lani so ga tako našli tudi že na Gorenjskem, Dolenjskem in v Beli krajini. V Sloveniji se je koruzni hrošč širil povprečno po 20 km na leto. Škodo na koruzi povzročajo tako ličinke kot odrasli hroščki. Glede na to, da je koruza najpomembnejša poljščina na naših njivah, saj jo uporabljajo kot krmo v govedoreji, je vdor tega škodljivca dodatna nadloga, s katero bodo morali poljedelci živeti in ji prilagoditi svojo tehnologijo kmetijske pridelave.

V Sloveniji kot članici Evropske unije se moramo glede preprečevanja širjenja koruznega hrošča ravnati po Direktivi Evropske komisije 2003/766/ES z dne 24. oktobra 2003, na podlagi katere je bil pri nas sprejet Pravilnik o fitosanitarnih ukrepih za

preprečevanje širjenja koruznega hrošča (Uradni list RS, št. 21/04 in 106/06), ki je začel veljati 20. marca 2004. Pravilnik predpisuje fitosanitarne ukrepe za preprečitev širjenja koruznega hrošča na razmejenih napadenih območjih, sistematično raziskavo zastopanosti koruznega hrošča ter obveščanje in poročanje.

Najpomembnejši ukrep za preprečevanje širjenja koruznega hrošča je **pravilen kolobar** na njivah. Znano je namreč, da se koruzni hrošč zelo namnoži, če gojimo koruzo kot monokulturo in lahko povzroči veliko škodo, kar se je že zgodilo v nekaterih evropskih državah. Koruzni hrošč začne povzročati gospodarsko škodo šele po 5 do 6 letih, če ne izvajamo ukrepov. Tam, kjer so pridelovalci izvajali ukrepe, med katere spada tudi kolobar, se koruzni hrošč ni pretirano razmnožil in zato tudi ni bilo gospodarske škode.

Med ukrepi pride v poštev dvoletni kolobar, ko je na isti površini lahko koruza vsako drugo leto, v tem primeru pa ni treba uporabiti fitofarmaceutskih sredstev. Druga možnost pa je tale: če je v letošnjem letu na neki površini rasla koruza, se lahko drugo leto izjemoma sejemo z insekticidom obdelano seme ali ob setvi uporabi talni insekticid ali pa na isti površini sejemo koruzo kot krmni dosevek šele poleti, ko je mimo čas izleganja ličink koruznega hrošča. Ena od možnosti je tudi, da avgusta koruzo poškrpimo z insekticidom proti odraslim hroščem, kar pa je v praksi neizvedljivo zaradi velikosti rastlin in neprimerne mehanizacije za tako škropljenje. V nobenem primeru pa v 3. letu na isti površini ne sme rasti koruza. Za zaščito semen koruze sta pri nas dovoljena pripravka na podlagi dveh aktivnih snovi: clothianidin in thiamethoxam, ki spadata v skupino neonikotinoidnih pesticidov. Za talno zaščito ob setvi koruze ima pri nas dovoljenje pripravka na podlagi aktivne snovi teflutrin.

Neonikotinoidi spadajo v generacijo novejših pesticidov in so za čebeljo družino še posebej strupeni. Spadajo med sistemične insekticide, to pa pomeni, da korenine rastlin vsrkajo insekticid, ki se nato z rastlinskim sokom prenese po celotni rastlini in tako zagotovi zaščito pred škodljivci tudi med rastjo. Neonikotinoidi so kemično podobni nikotinu – toksinu, ki ga vsebuje tobak. Podobno kot nikotin, tudi neonikotinoidi delujejo na živčni sistem. Vežejo se na nikotinske acetilholinske receptorje oziroma

jih ireverzibilno blokirajo. Povzročajo vzburjenje živčevja, s tem pa paraliziranost osebkov in posledično smrt. Pri žuželkah je nagnjenost k vezavi na nikotinske acetilholinske receptorje občutno bolj izražena kot pri sesalcih.

Med neonicotinoidi je najbolj znan in za čebele najbolj **nevaren imidakloprid**. V svetu obstajajo številne znanstvene študije, ki dokazujejo porazne učinke imidakloprida na čebele. Že pri zelo majhnih koncentracijah zanesljivo deluje moteče na živčni sistem čebel, zmanjšuje njihovo izletno aktivnost, komunikacijo, sposobnost spomina in vonja (Decourtye et al., 2004). Njegova akutna oralna toksičnost LD50 je ugotovljena v območju od 0,0037 in > 0,070 µg aktivne substance/čebelo. Z LD50 vrednostjo izražamo letalno, tj. smrtno dozo pesticida, ki v 24 urah usmrti 50 % čebel.

Če čebele zaužijejo manj strupa, jih ta sicer ne ubije takoj, jim pa uniči imunski sistem, zato so bolj dovzetne za zajedavce in druge bolezni. Nedavne raziskave so pokazale, da se to zgodi, če čebele v panj prinašajo cvetni prah rastlin, katerih seme je bilo zaščiteno z imidaklopridom (MAREC 2007). Ker se aktivne substance imidakloprida zadržujejo v tleh še tri leta po uporabi takega semena, ni nujno, da je to koruza, katere seme je bilo zaščiteno s tem sredstvom, temveč je to lahko tudi oljna ogrščica, detelja ali katera druga medovita rastlina, ki smo jo v kolobarju posejali na isto njivo kot koruso, zaščiteno z imidaklopridom.

Imidakloprid najdemo na našem tržišču v štirih pripravkih, katerih trgovska imena so:

- gaucho FS 350 (za zaščito semena koruze),
- gaucho WS 70 (za zaščito semena sladkorne pese),
- confidor SL 200 (za škropljenje sadja, zelenjave in okrasnih rastlin),
- kohinor SL 200 (za škropljenje sadja, zelenjave in okrasnih rastlin).

Druga substanca iz skupine neonicotinoidov, ki je zelo strupena in deluje na čebele podobno kot imidakloprid, je **clothianidin**. Njegova akutna oralna toksičnost LD50 je 0,00368 µg a.s./čebelo, zato je za čebelo in druge opraševalce zelo nevaren, če pridejo v stik s cvetnim prahom ali nektarjem, ki vsebuje ta strup. Takšna izpostavljenost lahko negativno vpliva na ličinke čebelje zalege in na reprodukcijske sposobnosti matice (EPA Fact Sheet on Clothianidin). Laboratorijske raziskave, ki so jih opravili na univerzi v Severni Karolini pa so pokazale, da lahko kombinacija nekaterih neonicotinoidov z določenimi fungicidi, katerih uporaba je zelo razširjena, izjemno poveča strupenost neonicotinoidov za čebele (Iwasa et al., 2004).

Na našem tržišču najdemo clothianidin v pripravku pod trgovskim imenom poncho FS 600, ki ga uporabljajo za zaščito semena koruze in sladkorne pese. Preostala fitofarmacevtska sredstva iz skupine neonicotinoidov so skupaj z njihovo strupenostjo za čebele razvidna v tabeli.

Aktivna snov	Tržno ime	Kontaktno	Akutno oralno
clothianidin	poncho	visoko toksičen	visoko toksičen
imidacloprid	confidor, gaucho, kohinor	visoko toksičen	visoko toksičen
thiamethoxam	actara, cruiser,	visoko toksičen	visoko toksičen
acetamiprid	celafloor	toksičen	toksičen
thiacloprid	calypso	toksičen	toksičen

PE ČEBELARSKI CENTER MARIBOR
 Streliška 150, Maribor - Tel/Fax: 02 / 331 80 10
 Delovni čas: od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure,
 sobota od 9. do 13. ure; v restlino zaprto.

PE ČEBELARNA DE PARKU
 Žyryševa 26, Maribor
 Tel./Fax: 02/251 60 12

Delovni čas:
 Pn.: 9h-13h in 15h-18h Čt.: 9h-13h
 To.: 9h-13h Pt.: 9h-13h in 15h-18h
 Sr.: 9h-13h in 15h-18h
 Sobota nedelja, prazniki zaprti

V naših enotah vam nudimo:

- čebelarstvo opremo in pribor
- zaščitno opremo in pribor za čebelarje
- darilno embalažo
- čebelarstvo literaturo
- staklenu, kartonsko, keramično in plastično embalažo
- sladkor, sladkorne pogače
- voščene satrnice vseh velikosti
- vse vrste čebeljih pridelkov
- lesene satrnice za satrnice
- kozmetiko na bazi čebeljih pridelkov

GSM: 051/348-426 / e-mail: jana.pp@amis.net

Nabava naročanja prodajnih artiklov (po telefonu, faksu, e-pošti), po povzpetju, na prejemnikove stroške.

JANA - trgovine posredovanje, zastopanje - Jana Pušnik Pokrivač s.p., Maribor

Ker spada koruza med vetrocvetke, je ponekod razširjeno zmotno mnenje, da kot takšna za čebele ni zanimiva. Čebele v poletnih mesecih pogosto nabirajo cvetni prah koruze, ker je zaradi suše in osiromašenja narave na območjih z intenzivnim kmetijstvom poglaviti vir proteinske hrane. Če gre za cvetni prah koruze, obdelane z neonikotinoidom, je strup, zanesen v čebelji panj, lahko dolgo časa navzoč v čebelji družini, tako da nanjo deluje kronično.

Če imajo čebele v zimski zalogi cvetni prah koruze, so neonikotinoidu izpostavljene celo do pol leta, tako da ta deluje tudi na prve izlegle mlade čebele. Takšen strupen cvetni prah slabo vpliva na živčni sistem čebel, zmanjšuje njihovo izletno aktivnost, komunikacijo, sposobnost spomina in vonja (Decourtye et al., 2004). Posledica so lahko prazni čebelji panji ob polnih satih medene zaloge.

Upam, da bo letošnje dramatično odmrtnje čebel, ki je izpraznilo velik del slovenskih čebelnjakov, vplivalo na odločitev marsikaterega pridelovalca koruze

za uporabo kolobarja pri preprečevanju širjenja koruznega hrošča. Nemogoče je pričakovati, da bi čebelarji popolnoma preprečili uporabo pesticidov. Z nenehnim opozarjanjem na pomembnost in koristnost čebel pri oprashaevanju pa lahko dosežemo, da se začne tega zavedati tudi širša javnost.

Viri:

- Maxim, L., Van der Sluijs, J. P. (2007): The risk for honey bees of the insecticide Gaucho. *Science of the Total Environment*, vol. 376, št. 1–3, str. 1–17.
- Iwasa, T. N., Motoyama, J. T., Ambrose R., Roe. M. (2004): Mechanism for the differential toxicity of neonicotinoid insecticides in the honey bee, *Apis mellifera*. *Crop Protection*, št. 23, str. 371–378.
- Chauzat, M. P., Faucon, J. P., Martel, A. C., Lachaize, J., Cougoule, N., Aubert, M. (2006): Survey of Pesticide Residues in Pollen Loads Collected by Honey Bees in France. *J. Econ. Entomol.*, let. 99, št. 2, str. 253–262.
- MKGP–FURS: Zadrževalni program koruznega hrošča. *Diabrotica virgifera virgifera* Le Conte 2007–2008. ■

Novice iz sveta

Besedilo: **Franc Šivic**

Italija

Ze v prejšnji številki Slovenskega čebelarja sem poročal o zastrupitvah čebel v severni Italiji, zlasti v provincah okoli Milana in Torina. Zdaj pa dnevno časopisje, radio in televizija poročajo o pomorih še na drugih območjih Apeninskega polotoka, tudi iz Furlanije. Prebrati je mogoče, da je bilo do zdaj prizadetih približno 50.000 panjev, vendar to še ni dokončna številka. Setev koruze se je zaradi slabega, deževnega vremena zavlekla, največ zastrupitev pa je bilo prav med setvijo te poljščine. Čebelarji so prepričani, da so za katastrofo odgovorni pesticidi iz skupine sistemikov, med katere spada tudi zloglasni imidaklopid (gaucho), s katerim zaščitijo koruzno zrnje pred škodljivci. Ob setvi ta smrtonosni prah raztresejo po njivah, delno pa se z vetrom zanese tudi na cvetoče rastlinje. Čebele se zastrupijo, ko iščejo vodo in ko obiskujejo cvetoče rastline v bližini posejanih polj. Čebelarji so obupani in ne vedo več, kaj naj storijo, da bi čebele rešili pred propadom. Najbolj so prizadeti tisti, za katere je čebelarstvo poglaviti vir dohodka, in tako imenovani »biočebelarji«, saj svojega medu ne bodo mogli več prodajati pod oznako »bio«.

V začetku aprila se je na italijanskem ministrstvu za kmetijstvo sešla skupina čebelarjev, znanstvenikov, okoljevarstvenikov, kmetovalcev in proizvajal-

cev sredstev za zaščito rastlin. Po dolgotrajni razpravi so sklenili, da je treba za vsako ceno ohraniti italijansko čebelo in omogočiti čebelarjem, da vztrajajo pri svojem delu tudi v krajih z intenzivnim kmetijstvom, saj so zaradi oprashaevanja čebele tudi tam nujno potrebne.

Iz južnih delov Italije, zlasti s Sicilije in iz Kalabrije, poročajo o zastrupitvah čebel na plantazah breskev in agrumov (limone ter pomaranče). Sočasno se je pojavil tako množičen izbruh evropske gnilobe, kakršnega ne pomnijo. Strokovnjaki so prepričani, da se je ta bolezen pojavila po zastrupitvah kot posledica oslabljenega imunskega sistema prizadetih čebeljih družin.

In še ena zanimivost. Izginjanje čebel in zastrupitve so tako vznemirile najbolj znano italijansko raziskovalno novinarko Silvio Coyaud, da se je v stilu detektiva Sherlocka Holmesa odpravila po poti odkrivanja vzrokov odmrtnje čebel v ZDA, Južni Ameriki, Evropi in še posebej v Italiji, na koncu pa je o svojih odkritjih napisala celo knjigo. Menda se bere kot kriminalka.

Argentina

Po najnovejših statističnih podatkih je letošnji pridelek medu v tej državi eden najslabših v zadnjih desetih letih. V nekaterih provincah te velike države je vladala huda suša, v drugih je bilo preveč dežja, drugi vzroki pa so še izginjanje čebel, povečana na-

padenost z varojami in nevarno širjenje hude gnilobe. Veliko cvetočih pašnikov in travnikov, ki so bili najpomembnejši viri medicinine v pampah, so v zadnjih dveh letih preorali in spremenili v obširna polja soje, na katerih uporabljajo različne herbicide. Na številnih območjih, na katerih so čebelarji doslej pridelovali po 60 kilogramov medu na panj, so se morali letos zadovoljiti s samo 20 kilogrami. Da bi dosegli vsaj to količino, so morali čebeljim družinam iztočiti ves med in jih za zimsko zalogo nakrmiti s sladkorjem.

V državi je registriranih 30.000 čebelarjev, med njimi je 900 t. i. industrijskih, to je takih, ki imajo več kot 500 naseljenih panjev. Velika večina drugih čebelarjev spada med poklicne čebelarje, ki imajo od 300 do 500 čebeljih družin. Ljubiteljskih čebelarjev je komaj 10 odstotkov. V Argentini je nekaj manj kot 4 milijone čebeljih družin, povprečni letni donos je od 30–35 kilogramov medu na panj. Letos bodo pridelali skupaj približno 85.000 ton medu, pričakovali pa so ga 120.000 ton.

Doma porabijo manj kot 10 odstotkov pridelka, vsega preostalega pa izvozijo. Največji kupec argentinskega medu je s 30.000 tonami Nemčija, sledijo ZDA z 18.000 tonami, Velika Britanija odkupi skoraj 9.000 ton, sledi ji s 6.000 tonami Italija, 5.000 ton izvozijo v Francijo ter 3.000 ton v Španijo. Letos se je cena argentinskega medu zvišala za nekaj manj kot 30 %, tako da je povprečna cena kilograma medu FOB Buenos Aires 1,67 ameriškega dolarja.

Brazilija

Evropska unija je letos dovolila uvoz brazilskega medu na evropski trg, saj so ustrezne službe v tej južnoameriški državi zagotovile strožji nadzor nad akricidi in antibiotiki, ki jih uporabljajo v čebelarstvu. Dolgo časa je veljalo mnenje, da je med iz Brazila brez ostankov kemičnih sredstev, ker naj bi bila afriška čebela odporna proti varojam in hudi gnilobi. Zato je bilo pred dvema letoma, ko so v njem našli prepovedane antibiotike, presenečenje toliko večje. Temu je seveda sledila prepoved uvoza brazilskega medu v Evropo.

Sicer pa je posebna komisija za zdravo hrano pri EU že v prvih mesecih tega leta objavila seznam vzorcev medu, v katerih so odkrili antibiotike. Kar štirje izvirajo iz Kitajske (streptomycin in ciprofloksacin), dva pa sta iz Argentine (oxitetraciklin). Z istim antibiotikom je bil onesnažen tudi en vzorec iz Izraela. V dveh vzorcih so našli sulfatazol, od teh je eden izviral iz Portugalske, drugi pa iz Litve. Vzorec medu v satju iz Turčije je vseboval sulfadimidin, med iz Portugalske pa je imel previsok HMF.

Bolgarija

V mestu Carevo bo od 1. do 3. avgusta 2008 pod pokroviteljstvom Apimondie in ob pomoči domačih, tako imenovanih »biočebelarjev« potekal prvi mednarodni simpozij o medu iz mane. Koordinator simpozija, znani švicarski strokovnjak dr. Stefan Bogdanov, sicer po narodnosti Bolgar, računa na pomoč bolgarske države in mednarodne čebelarске raziskovalne organizacije IBRA.

Namen simpozija je prikazati vrste maninih medov in njihov izvor, predvsem pa dokazati njihovo izjemno visoko antioksidantno aktivnost. Simpozij bo potekal samo v angleščini. Več informacij lahko dobite na spletnem naslovu www.honewdew-symposium.org

Z dr. Bogdanovom se dobro pozna že vrsto let. Nekaj časa sva bila namreč skupaj zunanja člana italijanske komisije za nadzor nad delom italijanskih inštitutov in fakultet, ki so izvajali državni projekt AMA (čebele, med, okolje). Občasno, kadar smo zbrani v primernem okolju, rad napiše in tudi zapoje kako svojo čebelarско pesem. Ko sem mu leta 2003 povedal, da pišem besedilo za čebelarско himno, ki jo je uglasbil Slavko Avsenik, se je ponudil, da moje besedilo prevede v angleščino in nemščino. In to se je tudi zgodilo. Če bo šlo vse po sreči, ga bom letos znova videl na simpoziju o apiterapiji Apimedita 2008 v Rimu.

Viri:

Apo idea, št. 2/2008,
Vidaapicola, marec–april 2008,
American Bee Journal, maj 2008,
Apimondia Italia, marec 2008-05-04,
internet. ■

Vzrejamo kakovostne matice kranjske sivke pod nadzorom KIS-a. Matice lahko prevzamete osebno ali pa vam jih pošljemo po pošti. Na območju Pomurja organiziramo tudi izlete s čebelarско vsebino.

Čebelarstvo KAPUN Mirna 14, 9000 Murska Sobota
tel.: 031 703 603
e-pošta: stanko.kapun@gov.si

Zdrave čebelje družine – nenehen izziv za čebelarja (III. del)

Besedilo: **prof. dr. Jost Dustmann**, prevod: **Norbert Jedlovčnik**

Praktični napotki za čebelarja

Po vsem povedanem čakajo čebelarje veliki izzivi. Odgovoriti si morajo na vprašanje, kako pravilno voditi svoje čebelarstvo, da bodo ohranili zdravje in harmonijo v čebeljih družinah. Za to mora biti izpolnjenih pet temeljnih pogojev.

1. Imeti moramo čebele z dobro dedno zasnovo za obrambo pred boleznimi.
2. Čebele morajo imeti zagotovljeno ustrezno pašo in stalen dotok hrane, saj je to pglavilni pogoj za harmonijo v čebelji družini, v družini morata biti zagotovljeni stalna menjava generacij in ustrezna generacijska številčnost. Če eden ali več teh pogojev ni izpolnjenih, pomaga samo selitev na boljše paše ali ustrezno krmiljenje.
3. Imeti moramo za čebele ugoden panj, ki bo primeren tudi za upravljanje. V nasprotju z naravnim rojem, ki zaseda po vseh merilih skrbno izbrano domovanje, čebelarji svoje čebele naselimo v razmerah, ki do njih niso vedno prijazne (prevelik, premajhen prostor, preveč vlage, prepah itd.).
4. Čebelje družine moramo vzdrževati brez uporabe zdravil. Če popolnoma odmislimo problem varoze, lahko ugotovimo, da zdravila delujejo proti biološkemu načelom v čebelji družini, zamegljijo resnično zdravstveno stanje in dolgoročno dajejo le na videz pozitivne rezultate. Očiten primer je uporaba zdravila sulfatiazol za zdravljenje hude gnilobe. Če čebelam dodamo to sredstvo, v čebelji družini ne bomo nikoli zatrli povzročiteljev bolezni, čeprav je videz drugačen. Z zdravilom bomo gotovo zmanjšali infekcijski pritisk, torej število klic, tako da bodo znaki bolezni izginili, vendar

bodo klice prikrito še naprej krožile po družini, satju in medu po vsem čebelnjaku in čakale na ugodno priložnost za vnovični razvoj. Ta se bo pojavila kmalu potem, ko bomo zdravilo prenehali uporabljati. V tem primeru bomo morali bolezen zdraviti tudi na sosednjih stojiščih, dvomljiva pa bo postala tudi neoporečnost medu. Brečko pravi: »Huda gniloba je očiten primer permanentnega maskiranja disponiranih družin. Te, namesto da bi jih uničili, ostajajo pri življenju. S sulfatiazolom bo infekcijski pritisk za nekaj časa zadržan. Dobimo vtis ozdravljenosti in prenehamo zdraviti. Ob najmanjši neuravnoteženosti infekcija znova izbruhne, a v povečanem obsegu.« Pri razmerah, ki za čebele niso ugodne (npr. vzreja matic v plemenilčkih, pošiljanje matic v matičnicah), je uporaba sredstev proti noseči celo nujno zagovarjati. Kdor pa zmore brez zdravil pri vzreji in z njimi ne zavira naravnih obrambnih mehanizmov, naj da družini sami priložnost, da dobi boj za preživetje z lastnimi močmi. Ali pustiti odmrati, kar ima odmrati, da bi naravno selekcijo podprli, ne pa potlačili? Načelno je priporočljivo, da za obrambo zdravja ne uporabljamo nikakršnih zdravil, predvsem ne v tistih družinah, ki smo jih izbrali za nadaljnjo vzrejo! Vedno bo nekaj družin, ki bodo podlegle napadu povzročiteljev bolezni. V naravi so take družine hitro izločene. Preživi le tisto, kar je močno in prilagojeno. Naravne selekcije dandanes ni več. Torej, moramo ukrepati sami in take hirajoče družine uničiti. Kdor v svojem čebelarstvu sproti izloča hirajoče družine, ne bo imel nikakršnih problemov z boleznimi čebel. (Uporaba an-

VZREJA MATIC

ČEBELARSTVO DREMELJ

IVAN DREMELJ

Dragovšek 13, 1275 Šmartno pri Litiji

Tel.: 01/899 11 31, GSM: 041/656 056

Sprejemam prednaročila za oprasene označene matice čiste kranjske sivke iz odbranih matičnikov in zrele matičnike. V drugi polovici sezone bodo matice cenejše. Matice lahko prevzamete osebno ali pa vam jih pošljemo po pošti.

tibiotikov in sulfonamidov v čebelarstvu je pri nas prepovedana! Op. uredniški odbor)

5. Do čebel prijazno in k čebelarjevemu cilju usmerjeno čebelarjenje, to pa pomeni predvsem:
 - Stalno pomlajevanje družin (umetni roji ali narejenci z zalego).
 - Obnovo satja – v preteklosti je pravo pot pokazala ajdova paša.
 - Rotacijski način čebelarjenja z integriranim zatiranjem varoj z vsemi možnimi različicami nima alternative. Inštitut v Celleju je podobno kot številna druga čebelarstva dosegel lepe uspehe prav z nepretrganim, rotacijskim čebelarjenjem in z narejanjem umetnih rojev.
 - Spomnimo, da periodična delitev družin poleg razmnoževanja zagotavlja tudi naravni obrambni mehanizem proti bolezenskim klicam in zajedavcem. Roj zapusti s kužnimi klicami zelo obremenjeno matično družino, ki v divjini po večini ne bi preživela. Toda preživeli roj zagotavlja številčno stanje družin na določenem območju. Roj, tudi umetni, zelo aktivira vse pglavitne biološke nagone, to je graditev satja in zbiranje hrane.
 - Takšne družine so uporabne za pozne paše, npr. ajdovo, in so prihodnje leto odlične gospodarske družine, lahko pa jih uporabimo tudi za okrepitev drugih družin. Način je vedno enak. Za vsako gospodarsko družino si moramo z umetnim rojem in mlado matico vzgojiti eno rezervno družino. Te začnemo vzgajati že po prvem točenju, torej junija.
 - 1,5 kg čebel za en umetni roj je dovolj, da si s čebelarjenjem, prijaznim do čebel, zagotovimo dovolj močno družino, ki bo prihodnjo zimo brez težav prezimila v dveh etažah.
 - Narejanje umetnih rojev je star in uspešen način pomlajevanja družin, s katerim pridobimo novo,

zdravo satje, to pa je najboljša preventiva pred kužnimi boleznimi.

- V umetnem roju, ki še ni v panju, najučinkoviteje zatremo varoje, ki jih imajo čebele na sebi, in preprečimo nabiranje neželenih ostankov zdravil v vosku. Če postavimo družino brez varoj na izolirano območje, nam za zatiranje varoj leto in pol ne bo treba uporabiti kemičnih sredstev.
- Mlade družine, narejene z umetnim rojem, lahko jeseni združimo s staro družino, vendar šele tedaj, ko je ta brez zalege in po uničenju varoj v njej. Učinkovitost zatiranja varoj je v tem primeru 96- do 98-odstotna. V vsakem primeru moramo ravnati tako, da v družinah nikoli ni več kot 2000 varoj. K temu lahko pripomore več ukrepov:
 - Čebele pripravimo tako, da izrabijo že zgodnje paše.
 - Družine prezimujemo v dveh etažah z letošnjo matico.
 - Čebelje družine pripravimo na pašo brez spomladanskega dražilnega krmljenja.
 - Družinam moramo spomladi zagotoviti dovolj pelodne paše.
 - Od maja, ko zamenjamo naklade, družine pregledujemo vsakih 9 dni.
 - Preverjamo tudi rojilno razpoloženje, zasedenost prostora, zaloge hrane in izrezujemo gradilnik (v spodnji etaži kot končni sat).
 - Matic prirežemo sprednje krilce.

Širitev gnezda

Prostor in panju širimo tako, da odpremo medišče, vendar prek matične rešetke. V medišče ne premeščamo zaleženih satov. Vanj postavimo 6 satnic, preostali prostor pa izpolnimo s praznimi, izdelanimi sati.

REFRAKTOMETER - za merjenje vlage v medu zdaj dostopen tako velikim čebelarjem kot tudi ljubiteljem. Pridružite se številnim slovenskim čebelarjem, ki z lastnim refraktometrom ugotavljajo vlago v medu in optimalni čas za točenje.

Kakovost medu je v veliki meri povezana z vsebnostjo vode. Odslej boste lahko sami ugotavljali delež vode. Na prizmo kanete nekaj medu, pritisnete pokrovček ter pogledate proti svetlobi. Na skali med 12 in 27 % odčitata delež vode. Refraktometer je v kakovostnem ALU-ohišju s steklenimi lečami ter prizmo, ima ATC (samodejno prilagajanje temperature) in je v priročni torbici s pipeto. Garancija je eno leto.

Za informacije ali naročilo smo na voljo bodisi po telefonu, faksu ali na našem spletnem naslovu.

Cena je 62,60 €/kos z vključenim DDV.

Refraktometer lahko dostavimo tudi po povzetju. Za večja naročila smo pripravili zanimive popuste.

Kvasica 2, 8343 Dragatuš, Bela krajina,
tel.: 07 356 69 14, faks: 07 356 69 12, GSM: 041 341 943
e-pošta: info@ekokult.com, spletna stran: www.ekokult.com

Spremljajoča opravila

Matice začnemo vzrejati že zgodaj, tako da so gospodarske matice oprrašene že konec maja ali v začetku junija.

Preprečevanje rojenja pred pojavom rojilnega razpoloženja

- Rojenje preprečujemo z odvzemanjem odraslih čebel. V začetku junija, ob prvem točenju, odvzamemo 1,4 kg čebel in naredimo iz njih ometence. Šele po odvzemu čebel vrnemo iztočeno satje v medišče. Ometence, ki smo jim dodali mlade matice, naselimo v nove panje, na že izdelano satje, ki smo ga odvzeli stari družini.
- Mladim družinam moramo zagotoviti stalen vir hrane.

Širjenje mladih družin

Mladi družini širimo prostor z dodajanjem druge plodiščne naklade. Vanjo dodamo zgrajeno satje, ki ga odvzamemo iz gospodarskih panjev ali iz njihovih medišč.

- Potrebne zimske zaloge hrane naj bi bile dosežene že konec avgusta ali v začetku septembra.
- Z rednim dodajanjem hrane v brezpašni dobi moramo zagotoviti nepretrgano zaleganje stare družine.
- Po paši stare družine ometemo, še pred tem pa jim odstranimo matico. Pri ometenih čebelah uporabimo za zatiranje varoj Perizin ali oksalno kislino, dodamo jim majhno količino sladkornega testa in jih postavimo v temen prostor. Naslednji dan in jih združimo z mlado družino.
- Zalego starih družin združimo v eno družino brez matice, to pa po 24 dneh ometemo kot umetni roj, v njem uničimo varoje in ga združimo z mlado družino.
- V mladih družinah še enkrat zatiramo varoje konec novembra ali v začetku decembra s Perizinom ali z oksalno kislino.

Temelji čebelarjenja:

- mlada matica, mlado satje,
- oblikovanje novih, mladih družin (ometencev) po prvi paši,
- s krmljenjem majhnih obrokov zimske hrane omogočamo čebelam optimalno predelavo sladkorja,
- zagotoviti moramo, da bodo zazimljene močne, fiziološko zdrave, dobro prehranjene, dolgožive čebele,
- majhno število varoj,
- letna rotacija gospodarskih družin,
- dodajanje mladih matic kontroliranega porekla zagotavlja manj rojenja,
- minimalne zimske izgube čebeljih družin,
- na minimum moramo zmanjšati nedovoljene ostanke v čebeljih pridelkih,

- večja poraba časa, ki je posledica ometanja družin, bo nagrajena z zdravimi, delovno sposobnimi družinami in večjim donosom medu,
- pri zgodnjem pomlajevanju družin z umetnimi roji in ciljno usmerjenim, pravilnim zatiranjem varoj je napadenost s tem zajedavcem kljub intenzivnim selitvam na različne paše majhna,
- vrednost nakazanega postopka dokazuje misel: »Varoza ni velik izziv le za vsako čebeljo družino, ampak je velik izziv tudi za čebelarja!«

Za konec še tri pomembne zahteve

- Čebelarjenje mora biti usmerjeno v nenehen boj z varojami. Poleg skrbno selekcionirane čebele – to zadeva predvsem vzrejvalce matic – in dovolj bogatih paš mora izzivom zdajšnjega časa odgovarjati predvsem način čebelarjenja, torej stalno pomlajevanje z umetnimi roji ali narejenci v okviru rotacijskega čebelarjenja.
- Čebelarji morajo na svojem območju enotno zatirati varoje, brez belih lis in složno. Varoza je preizkusni kamen čebelarstva solidarnosti.
- Vsak čebelar se mora v vseh prvih čebelarjenja in ne samo v boju proti varozi nenehno izobraževati. Brez dvoma je najtežje izobraževati vse čebelarje, predvsem tiste, ki nimajo toliko stika z drugimi čebelarji in informacijami o sodobnem čebelarstvu. Pred člani čebelarstva organizacije, ki delujejo prostovoljno, je zelo zahtevna in odgovorna naloga. Osebnostno angažiranje in solidarnost sta na koncu tudi tukaj nagrajeni. ■

Z dovoljenjem avtorja prevedel Norbert Jeldovčnik. Zahvaljujem se g. Stanetu Sajevcu za gradivo in g. Borutu Preinfalku za pripombe in izboljšanje prevoda.

Nujno obvestilo čebelarjem!

Na podlagi podatkov v čebelarstvu po končanem zimskem obdobju 2007/08 in glede na razvoj varoj v čebeljih družinah v spomladanskem obdobju čebelarjem priporočam veliko **POZORNOST** in **DEJAVNOST** pri **ZATIRANJU VAROJ**. Potrebna sta:

- takojšnja vstavev testnih vložkov na podnico panjev (vsaj 3 tedne): od 1. do 21. junija 2008,
- **OBVEZNO ZATIRANJE VAROJ**, ki ga začnemo v dneh od 25. junija do 5. julija 2008.

Če bo to zatiranje učinkovito, lahko pričakujete, da bodo čebelje družine preživele prihodnje zimsko obdobje.

Dr. Aleš Gregorc, Kmetijski inštitut Slovenije

Delovni sestanek skupine za vzrejo čebel pri EurBee v Ankari

Besedilo in foto: **Dr. Aleš Gregorc**, Kmetijski inštitut Slovenije

V turški prestolnici Ankara se je 2. in 3. februarja 2008 na delovnem sestanku sešla skupina za selekcijo in vzrejo medonosne čebele, ki deluje v okviru evropskega združenja raziskovalcev čebel EurBee. Na sestanku so udeleženci iz Hrvaške, Francije, Nemčije, Italije, Danske, Norveške, Avstrije, Slovenije, Češke, Romunije, Bolgarije, Turčije in nekaterih drugih držav predstavili dejavnosti na področju selekcije in vzreje čebel. Osrednji temi sestanka sta bili obravnava dejavnosti, ki potekajo v okviru selekcijskih programov, in ohranjanje raznolikosti v populaciji posameznih ras čebel v različnih delih Evrope in širše. Seleksijski programi v posameznih rejskih okoljih se med seboj razlikujejo glede na usmeritve in pglavne selekcijske cilje, tako da lahko govorimo o programih, usmerjenih v povečano odpornost proti varojam, pa tudi o programih ohranjanja ras in krajevnih različkov v posameznih državah. V ohranjanje čebeljih podvrst ali ras in lokalnih različkov so usmerjeni predvsem v Turčiji in Romuniji, kjer imajo več ras medonosne čebele. V Sloveniji imamo cilj ohraniti podvrsto – raso z vsemi variabilnostmi. V svojem prispevku »Queen rearing activities and queen testing in Slovenia in 2007« sem predstavil vzrejne dejavnosti za doseg ciljev v okviru programa v Sloveniji.

V okviru delovne skupine sem tudi dejavno sodeloval pri pripravi osnutka in izhodišč skupnega raziskovalnega projekta s področja vzreje za raziskovalne projekte Evropske unije. Vključili smo področji ugotavljanja lastnosti čebel z njihovimi raznolikostmi ter ohranjanja čebeljega fonda na različnih geografskih območjih v Evropi in drugod.

Nujen poziv k ohranitvi raznolikosti medonosne čebele

Skupno stališče 4. letnega srečanja delovne skupine za vzrejo in genetiko medonosne čebele pri EurBee (besedilo so pripravili na oddelku za biologijo na Middle East Technical University v Ankari v Turčiji):

Zaradi zdajšnjega in tudi v prihodnje pričakovanega odmiranja čebel po svetu skupaj pozivamo k ohranitvi raznolikosti medonosne čebele. Iz

Evropski stokovnjaki za vzrejo čebel pred oddelkom za biologijo na Middle East Technical University v Ankari

razprav strokovnjakov za vzrejo in genetiko medonosne čebele iz 15 držav smo spoznali vso resnost problema odmiranja čebeljih družin in celih populacij čebel. Bogastvo raznolikosti medonosne čebele v Evropi ogrožajo nenadzorovano vnašanje genov drugih ras čebel v lokalno prilagojene avtohtone rase, stresni dejavniki iz okolja, novi povzročitelji bolezni in podnebne spremembe. Ustrezen odziv na te dejavnike je zelo pomemben za ohranjanje kar največje raznolikosti medonosne čebele. V skladu z zahtevami iz Konvencije o biološki raznolikosti, sprejeti v Rio de Janieru, je treba sprejeti vse potrebne ukrepe za ohranitev podvrst medonosne čebele in njenih ekotipov kot genskih virov za prihodnje rodove. Posledica nesprejetja ustreznih ukrepov bo izginjanje čebel, to pa bo katastrofalno vplivalo na opraševanje kmetijskih kultur in rastlin v naravi. Grozi nam torej splošno zmanjšanje raznolikosti v naravi in kmetijski pridelavi, saj je od opraševanja medonosne čebele odvisna kar tretjina hrane za ljudi! Ukrepi za ohranjanje raznolikosti medonosne čebele morajo vključevati prilagoditve na spremembe v okolju in na spremembe podnebja, odpornost proti novim povzročiteljem bolezni in nove usmeritve v vzreji medonosne čebele.

Poziv sta podpisala dr. Ralph B uchler iz LLH Bee Institute Kirchhain v Nemčiji ter predsedujoči delovni skupini za vzrejo čebel pri EurBee. ■

Tečaj selekcije in vzreje matic

Besedilo: **Janez Juvan**

Pred časom sta bila v reviji Slovenski čebelar objavljena razpis in prijava za udeležbo na izobraževanju vzreje čebeljih matic. Kot predavatelj in izvajalca strokovnega dvodnevnega delovnega izobraževalnega tečaja sta bila navedena g. Aleš Gregorc in g. Brane Kozinc. Izobraževanje je potekalo na plemenilni postaji Antona Janše na Zelenici ter v šolskem čebelnjaku v Žirovnici.

Nastanek selekcionirane vzreje matic na tem koncu Gorenjske je po pripovedi predavateljev nadvse zanimiv. Od jamskih slik naših prednikov, prek vladarskih simbolov faraonov in vse do danes je znano, da je temelj čebelje družine dobra matica. Čebelar samo pobira med, in kolikor manj škode povzroča čebelji družini, toliko več ga pridobi in toliko bolj zdrave čebele ima. Ob vseh klasičnih čebelarških debatah o tem, kakšno bivališče je najprimernejše za vzrejo čebel in katere dimenzije tega ali onega proizvajalca ali izumitelja so najboljše, so Kozinčev ded in njegovi pomočniki začeli izpopolnjevati vsebino tega bivališča, imenovanega čebelji panj. Za čim večji donos iz panja je potrebna najboljša vsebina, je bil nekakšen moto teh prizadevanj. Pred 60 leti so začeli na podlagi takrat dostopnega znanja, s takratnimi spretnostmi in tehnologijami načrtno vzrejati maticе. Prvotno vzrejališče matic je bilo blizu

gradu Kamen pri Begunjah, vendar je objestnost v njenih vandalov povzročila kar precejšnje razdejanje na takratni plemenilni postaji. Tako so morali Kozinčev ded, g. Jalen in drugi zanesenjaki začeti znova, nov primeren prostor za ta namen pa so našli pod robom Zelenice. Ta prostor se je izkazal kot odličen glede zaprtosti za selekcioniranje in tudi glede nedostopnosti za nebodijihntreba. V fizičnem pogledu pa za nikogar, ki je kadar koli nesel kak panj na hrbtu v hrib, ni preveč navdušujoč. Dandanes je do postaje speljana gozdna cesta. Še najlepše je, če jo junija ali julija, v obdobju izobraževanj, preprosto prehodite ali prekolesarite z gorskimi kolesom.

V soboto je predavanja na Zelenici začel g. Gregorc, čigar predavanja sem se že udeležil. Bil sem prijetno presenečen. Za tečaj vzreje matic je namreč Gregorc pripravil povsem novo zasnovano predstavitev biološkega razvoja čebele, njene genetike, selekcije ter nam v obširnem predavanju na preprost način razložil, zakaj je načrtna selekcija matic, v povezavi z našim znanjem o čebeli, dovolj dobro izhodišče, da se je lotimo še sami. Ko sem se po predavanju peljal v dolino, mi je bilo jasno, da se bom tega zelo kmalu lotil tudi sam. Ta žuželka, imenovana čebela, meri svoj razvoj v milijonih let. Gregorčevo predavanje o selekciji in vzreji matic je prikazalo, zakaj je najbolje, da se človek prilagaja čebeli in ji skuša v svojem panju ponuditi najboljše, saj mu bo to pač znala in zmogla tudi povrniti. Zakaj je za nadaljnjo selekcijo smiselno zelo natančno opazovati čebele, njihov razvoj, rojivost, odpornost proti boleznim in donosnost v kilogramih medu, je Gregorc nazorno prikazal s tabelami in grafi ter opisal na preprost način, razumljiv vsakomur, ne glede na starost ali izobrazbo. Treba je imeti le malce predznanja o čebelji družini, ki ga ima vsak, ki čebelar vsaj tri leta.

V nedeljo smo se zbrali ob šolskem čebelnjaku OŠ Zabreznica. Na OŠ vodi čebelarški krožek g. Kozinc. Udeleženci smo se nekoliko negotovi, bolj ali manj popolni začetniki pri vzreji matic, resda podprti z neko teorijo, debelo gledali med seboj in se spraševali: »A zdaj bo šlo pa kar zares?« In kar takoj je šlo čisto zares. Kozinc je stopil med nas in dobesedno rekel: »Včeraj ste slišali vse, kar morate vedeti

Testiranje čebeljih matic

Čebelarje vabimo k sodelovanju pri testiranju oprasnih čebeljih matic za potrebe izvajanja Rejskega programa za kranjsko čebelo. Čebelarji na dogovorjen dan brezplačno prejmejo matice in jih v čebelarški sezoni po programu testirajo v svojih čebeljih družinah. Za potrebe testiranja bo organizirano tudi usposabljanje. K sodelovanju vabimo predvsem čebelarje z večjim številom gospodarskih družin.

Prijave pošljite na naslov: Kmetijski inštitut Slovenije, Druga priznana organizacija v čebelarstvu, Hacquetova 17, 1000 Ljubljana, ali po e-pošti: vzreja.matic@kis.si.

Kmetijski inštitut Slovenije

Čebelarstvo Festengar - Šolar Franc

Podnart 12, 4244 Podnart

Tel.: 04 533 11 34, GSM: 051 603 899

e-pošta: franci.solar@gmail.com

Vzrejam matice pod kontrolo KIS-a. Čebele so gorenjskega -alpskega ekotipa. Sprejemam prednaročila. Prodajam čebelje družine na AŽ-satju.

o čebeli, čebelji družini in matici kot kraljici družine, tule pa vam bom pokazal, kako matico vzredite.« Preproste besede, sem ter tja nekaj prijaznih nasvetov in v petnajstih minutah je bil cel čebelnjak poln dobre volje, smeha in predvsem poln zaposlenih rok. Vse tako oddaljene teoretične besede, kot so »starter, rednik, lonček, starost jajčeca in ličinke, presajanje, mleček, vlaga, temperatura, plemenilec, trotar in še veliko tega«, je postalo v šestih urah nekaj popolnoma samoumevnega in predvsem dostopnega vsakomur. V teh šestih urah smo vsi tečajniki pripravili starterje in rednike, torej smo naredili brezmatične družine, in družine pripravili za izdelavo matičnikov. Sami smo si izdelali matične lončke in s posebnimi žličkami presadili ličinke pravilne starosti. Kako izberemo ličinke pravilne starosti, kako jih skupaj z matičnim mlečkom prenesemo in pri tem ne poškodujemo, je del vsebine tečaja. Kaj narediti, da čebele v neki vnaprej pripravljeni združbi potegnejo matičnike in jih vzdržujejo vse do tedaj, ko se izleže matica, ki naj bi imela približno vse zelene lastnosti, je mogoče izvedeti v teh dveh dneh tečaja. Sliši se zapleteno, vendar ni. Z razlago predavateljev in s praktičnimi prikazi je selekcija in vzreja dosegljiva prav vsakemu čebelarju.

Izležena matica je pripravljena za praho. Pomen trotov pri oprashaevanju in njihova selekcija je bila v teh dveh dneh zelo nazorno prikazana s slikami in predstavitvami. Nekaj trotov je bilo žrtvovanih za znanost – na njih smo se namreč učili lepljenja opalnitnih števil za označevanje matic. Doma vzrejene matice so za čebelarja odlična podlaga za novo čebeljo družino ali zamenjavo obstoječe.

Letos so izgube čebel velike. Vzrokov je več in pri tem ne moremo pripisati krivde zgolj samo čebelarjem. Ponovitev osnov opazovanja čebel, njihovih potreb in zahtev bo v prihodnosti zelo zaželeno, če si bomo želeli zagotoviti nove družine, pa bo potrebne tudi nekaj praktičnosti. Čebelarji si bodo lahko najbolj pomagali s svojim lastnim znanjem in svojimi sredstvi. Matica je kot temelj čebelje družine, pomemben dejavnik uspešnosti. Zato zelo priporočam obisk tečaja selekcije in vzreje vsakomur, ne glede na to, kdo vam bo predaval in kje bo potekal. Sam sem opisal tistega, ki sem si ga med ponujenimi izobraževanji izbral in se ga udeležil. ■

Za termine predavanj in delavnic o vzreji matic si oglejte urnik usposabljanj na str. 210.

Moje izkušnje z zdravljenjem varoze in izginjanjem čebel

Besedilo in foto: **Franc Gosar**

Čebele imam v dveh zabojnikih, na prikolici, v čebelnjaku, pa tudi v nekaj LR-panjih, povedano drugače, gojim nekaj več kot 110 gospodarskih družin, skupaj z rezervnimi pa več kot 150 družin. S čebelarstvom se ukvarjam poleg rednega dela, torej ljubiteljsko. Ker čebelarim z različnimi sistemi in na različne načine, lahko spremljam vedenje čebel na različnih pašah, pri uporabi različne tehnologije, še

posebej pa pri vremenskih spremembah. Kot predavatelj sem sodeloval v programu varstva čebel pred varozo. Svojega čebelarstva ne bom podrobneje opisoval, saj je bilo dovolj natančno predstavljeno v Slovenskem čebelarju, št. 9/2005. V vsem tem času zaradi varoze nisem imel omembe vrednih izgub.

Zato bi vas rad najprej seznanil z mojim načinom zdravljenja varoze, ki ga uporabljam že vse od za-

Prevozna zabojnika

Čebelnjak in LR-panji

četka čebelarjenja. Leta 1990 sem bil kot čebelar začetnik seveda odvisen od prijateljev čebelarjev, in tako sem tisto prvo leto dobil palčke, namočene v fluviminat. Že leto pozneje (1991) sem si iz Francije priskrbel fluvalinat in začel sam izdelovati palčke. Kaj kmalu pa sem ugotovil, da je uničevanje varoj občutno učinkovitejše, če sem čebele še pozimi dimil z lističi, prepojenimi z amitrazom. V tistih letih je bilo dimljenje zelo uspešno, čeprav sem uporabil samo dve do tri kapljice (Mitak 20 ali Hemovar – zdaj vemo, da je bilo različno samo ime).

Leta 1997 sem v Slovenskem čebelarju prebral članek dr. Riharja o uporabi oksalne kisline, o tem pa so poročali s Čebelarskega inštituta v Bologni. Ob tem je opisal tudi metodo zatiranja varoj z oksalno kislino, in sicer v raztopini 100 g oksalne kisline (140 g dehidrata), 1 l vode in 1,2 kg sladkorja. Tedaj sem imel že približno 70 družin, od tega sem jih 32 prevažal.

Odločil sem se, da bom preizkusil uspešnost nove metode, za preizkus pa sem izbral 12 družin. Vse poskuse sem izvajal septembra in oktobra. Ker me je zadeva kljub temu nekoliko skrbela, sem to koncentracijo najprej preizkusil samo pri štirih družinah. Takoj sem ugotovil, da je taka koncentracija premočna, saj je v posamezni družini skupaj z varojami odmrlo tudi do 200 čebel. Zato sem koncentracijo oksalne kisline zmanjšal za polovico ter pripravek znova uporabil pri štirih družinah. Poleg varoj je znova padlo tudi nekaj čebel (približno 20 v vsaki družini). Ko sem čez nekaj dni pri istih družinah ponovil postopek, se je število odmrlih čebel občutno povečalo (v vsaki družini je padlo približno 50 čebel), to pa je bilo zame zelo poučno. Zaradi tega sem še zmanjšal količino oksalne kisline. Ker se mi je zaradi goste raztopine mašila injekcijska igla (50 cm²), sem pozneje zmanjšal tudi količino sladkorja. Naredil sem še preizkus, kdaj začnejo čebele jemati tako raztopino. Niso je hotele takoj, temveč so se kapljic na bradi lotile šele, ko sem raztopino razredčil s sladko vodo (1 : 1) za približno 15-krat.

Žal pa sem za ta testiranja plačal tudi kazen, saj sem tisto zimo izgubil vseh 12 družin, pri katerih sem izvajal poskuse in jih večkrat zdravil z oksalno kislino. Pri preostalih družinah, ki sem jih nato pozimi zdravil samo enkrat, ni bilo težav, varoje pa so lepo odpadale. Zdaj sem prepričan, da bi ob sublimaciji oksalne kisline čebele prenesle tudi dvakratno zatiranje, kljub temu pa po mojem mnenju to ni potrebno, če je prvo zatiranje izvedeno pravilno.

Z vsemi temi opažanji sem že leta 1997 in tudi pozneje sproti seznanjal tudi vse strokovne institucije.

Avgusta leta 1998 sem pri 32 družinah na prevozni enoti preizkusil učinkovitost tedaj registriranih sredstev proti varozi. Čebelje družine sem razdelil

Dan.	Pačj	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	31. avg.
24. Sep.	Medvedica	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
25. Sep.	Medvedica	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
26. Sep.	Medvedica	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
27. Sep.	Medvedica	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
28. Sep.	Medvedica	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
29. Sep.	Medvedica	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
30. Sep.	Medvedica	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
31. Sep.	Medvedica	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1. Okt.	Medvedica	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2. Okt.	Medvedica	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3. Okt.	Medvedica	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4. Okt.	Medvedica	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5. Okt.	Medvedica	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6. Okt.	Medvedica	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7. Okt.	Medvedica	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
8. Okt.	Medvedica	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
9. Okt.	Medvedica	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10. Okt.	Medvedica	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
11. Okt.	Medvedica	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12. Okt.	Medvedica	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

A = v stisnjeno z lističem (3-4 kapljice) Mitak
 20)
 Shematski podatki: Zadržati pri temperaturi 140 g oksalne dehidratirane kisline, 2,8 l vode, 2,8 kg sladkorja (skupno št. ml raztopine = 4000 cca 4,2 l tekočine)
 * - pregled opraviljen po 3 dni, nato dodatno 3 dni razredilno tekočina z oksalno kislino v pitavici.
 Sprejemajočale v razmerje prebrskov, pitavico preveriti (140 g oksalne, 1,5 l vode, 1,5 kg sladkorja)
 Pri preizkusih sem tekočino pripravil namazati samo po robovih, večina varoj je po dimljenju
 na robovih tekočina plovila, medtem ko se pri običajni kobilici razporejena po tleh tekočina plovila
 (varoj)
 Franc. Goslar, Selo: 328, 1217 Vrhnika, tel.0811 825-688

Zapisnik opazovanj iz leta 1997

v nekaj skupin in v njih ločeno zatiral varoje s fluvalinatom, gabonom (Češka) in amitrazom ter z mravljinčno in oksalno kislino oziroma s kombinacijami teh sredstev. Zatiranje je potekalo približno 18 dni, nekaj več kot teden dni po končanem zatiranju pa sem vse družine testno zadimil z amitrazom. Pri tem se je zelo lepo pokazalo, kako učinkovita so bila posamezna sredstva. Pri posameznih družinah je bila zelo različna zlasti učinkovitost fluvalinata in posredno tudi gabona (odpornost).

Vse od tedaj, kljub številnim drugačnim navodilom in idejam, uporabljam za zimsko zdravljenje gospodarskih družin z oksalno kislino raztopino v razmerju 35 g oksalne kisline (dehidrata), 1 l vode in približno 30 dag sladkorja. Za normalno delovno družino uporabljam približno 40–50 ml te raztopine, razpršim pa jo samo po čebelah, ne glede na to, ali so stisnjene na treh ulicah (hladno vreme) ali na vseh ulicah (toplejše vreme). Ta podatek navajam zaradi uradnih navodil o uporabi oksalne kisline, ki priporočajo pršenje ali kapanje po 5 ml raztopine na zasedeno ulico. Tako se lahko zgodi, da za enako močno družino, odvisno od temperature, uporabimo 15 ml ali 55 ml raztopine. Načelno čebel ne škropim, če je temperatura manj kot 5 °C. Čebele po večini zdravim po prvem izletu, ko v družinah še ni zalege (to je navadno okoli novega leta, lahko pa tudi prej). Vsa ta spoznanja sem opisal že v Slovenskem čebelarju, št. 4/2000, str. 111, vendar jih je, žal, veliko čebelarjev spregledalo.

V zadnjih štirih letih sem se začel ukvarjati tudi z zdravljenjem z mravljinčno kislino v kombinaciji z oksalno kislino. Vsakemu čebelarju predlagam, da

31. državno srečanje in tekmovanje mladih čebelarjev

Besedilo in foto: **Marko Borko**

V soboto, 3. maja 2008, je v Centru biotehnike in turizma – Grm Novo mesto (Kmetijska šola Grm) potekalo 31. državno srečanje in tekmovanje mladih čebelarjev, ki ga pripravlja Čebelarstva zveza Slovenije. Na tekmovanju se je zbralo približno 280 mladih, ki obiskujejo čebelarske krožke po vsej Sloveniji.

Pozdravnim nagovorom stsa sledila tekmovanje in posvet mentorjev čebelarskih krožkov. Na posvetu so mentorji lahko posredovali predloge za nadaljnje delo krožkov. Tako bo ČZS v okviru svojih zmožnosti v prihodnje skušala čebelarske krožke opremiti še z avdiovizualnimi pripomočki in sestavljivim didaktičnim modelom čebele.

Na posvetu so mentorji poudarili problem datuma čebelarskega tekmovanja. Datum tekmovanja je že tradicionalno potekal prvo soboto v maju, vendar je letos izjemoma padel v čas prvomajskih počitnic. Tekmovanje je umeščeno tudi v šolski koledar tekmovanj, ki so v obdobju od marca do junija na vrsti skoraj vsako soboto. Nekatera tekmovanja učencem prinesejo celo točke za vpis na srednje šole. ČZS bo preučila možnosti, prednosti in slabosti spremembe datuma čebelarskega tekmovanja. Ob tej priložnosti sta bila predlagana gostitelj in lokacija naslednjega tekmovanja t.j. ČZ Koroške v Črni na Koroškem, ki je nazadnje gostila čebelarsko tekmovanje v začetku devetdesetih let.

Mladi čebelarji in čebelarke so se zjutraj začeli zbirati in spoznavati svoje sovrstnike, s katerimi delijo isto zanimanje in veselje – čebele.

Pred tekmovanjem so se v velikem avditoriju zbrali vsi – tekmovalci in mentorji. Zbrane so pozdravili gostitelji in organizatorji tekmovanja.

1.

2.

1. *Tone Hrovat, direktor Grm Novo Mesto, Center biotehnike in turizma.*
2. *Predsednik ČZS Boštjan Noč se je mentorjem čebelarskih krožkov zahvalil, za njihovo volontersko delo, saj s svojim delovanjem prenašajo znanje na mladi rod čebelarjev.*

Po koncu tekmovanja se je z vodenimi ogledi Kmetijske šole Grm Novo in kosilom nadaljevalo srečanje. Ob 13. uri smo se odpravili na Lanšprež pri Trebnjem, kjer je živel, delal in bil pokopan eden največjih slovenskih čebelarjev Peter Pavel Glavar. Sledila je sklepna prireditev s kulturnim programom, nagovori in razglasitvijo rezultatov.

Rezultati višja skupina

Točke	Ekipa	Mentor	Naziv šole / društva
ZLATO PRIZNANJE			
55	Jaka Pečnik, Klemen Dolšak	Matija Jamnik	ČD Velike Lašče
53	Polona Pavlin, Katja Tomanič	Norbert Jedlovčnik	ČD Slovenska Bistrica
51	Jernej Mazej, Modest Motaln	Trajče Nikoloski	Vrtnarska šola Celje
SREBRNO PRIZNANJE			
47	Črtomir Kuhl, Zala Falež	Norbert Jedlovčnik	ČD Slovenska Bistrica
46	Matej Kranjec, Patrik Letina	Koloman Kozic	ČD Prosenjakovci
46	Luka Žnidarič, Simon Ranfl	Jožica Ranfl Roškar	ČD Gorišnica
44	Matej Janžekovič, Urška Gramc	Lucija Gradišar	Grm Novo mesto - center biotehnike in turizma
44	Katarina Zalokar	Daniela Zalokar	OŠ Leskovec pri Krškem
42	Nejc Janko, Doris Letina	Koloman Kozic	ČD Prosenjakovci
BRONASTO PRIZNANJE			
41	David Kopic, Klemen Pfeifer	Franci Strupi	ČD Cerklje
41	Damijan Šeme, Peter Dobravec	Lucija Gradišar	Grm Novo mesto - center biotehnike in turizma
40	Nina Žnideršič, Tea Sekula	Lucija Gradišar	Grm Novo mesto - center biotehnike in turizma
PRIZNANJE O UDELEŽBI NA TEKMOVANJU			
29	Andrej Perko, Tadej Zelenik	Jože Nekrep	OŠ Sladki Vrh podružnica - Zg. Velka
28	Gasper Toman, Ivan Žalec	Jožica Medvešek Probovšek	OŠ Komandanta Staneta Dragatuš
24	Patrik Rajšp, Aljaž Rorber	Jože Nekrep	OŠ Sladki Vrh
17	Aleksandra Ferk, Mihaela Martinšek	Franc Breg	ČD Velka - Sladki Vrh

Rezultati srednja skupina

Točke	Ekipa	Mentor	Naziv šole / društva
ZLATO PRIZNANJE			
48	Barbara Lešnik, Luka Lešnik	Marija Mlaker	OŠ Pesnica
47	Miha Veselič, Žan Vlaisič	Jože Veselič, Danica Fabac	OŠ Metlika
47	Tine Šteger, Anja Gorjup	Blaž Lovrič	OŠ Selnica ob Dravi
47	Gregor Lekše, Žiga Ajster	Daniela Zalokar	OŠ Leskovec pri Krškem
46	Janez Šivic	Bogdan Jereb	ČD Borovnica
46	Valentin Gregor, Valens Frangež	Jože Matavž	ČD Peter Dajnko Gornja Radgona
46	Rok Ozimic	Norbert Jedlovčnik	ČD Slovenska Bistrica
46	Veronika Planinc, Katja Zupančič	Suzana Pacek	OŠ Jurija Dalmatina Krško
46	Bine Šteger, Domen Robič	Blaž Lovrič	OŠ Selnica ob Dravi - podruž. Duh na Ojstrem Vrh
46	Marko Hedl, Endrina Gorjup	Blaž Lovrič	OŠ Selnica ob Dravi
46	Aristel Škrbič, Filip Černelc	Daniela Zalokar	OŠ Leskovec pri Krškem
45	Benjamin Smrdelj, Aljaž Česnik	Enio Del Piero	OŠ Pivka
45	Eva Veler, Matjaž Brdnik	Majda Ferk	OŠ Pohorskega odreda Slovenska Bistrica
44	Leon Režek, Matteo Turkovič	Jože Veselič, Danica Fabac	OŠ Metlika
44	Sandi Recek, Amadej Mukenauer	Ivanka Lorenčič	JVI in VVZ OŠ SV. ANA
44	Jure Pfajfar, Klemen Kunej	Andrej Kozinc	OŠ Boštanj
44	Katja Zelenko, Tadej Bolner	Lidija Pfifer	OŠ Rudolfa Maistra Šentilj
44	Kaja Flegar, Anja Zafošnik	Lidija Pfifer	OŠ Rudolfa Maistra Šentilj
44	Eva Čeh, Andraž Gradišnik	Majda Ferk	OŠ Pohorskega odreda Slovenska Bistrica
43	Dejan Toplak, Vid Žunko	Jože Pogač	OŠ Janko Glazer Ruše
43	Matic Jan Gradišnik, Uroš Pinter	Janez Zemljčič	OŠ Malečnik
43	Žiga Časar, Nejc Kosanič	Janez Zemljčič	OŠ Malečnik
43	Karmen Krejan, Neža Petan	Suzana Pacek	OŠ Jurija Dalmatina Krško
43	Nataša Dojnik	Blaž Lovrič	OŠ Selnica ob Dravi - podruž. Duh na Ojstrem Vrh
SREBRNO PRIZNANJE			
42	Ana Černezel, Aleksandra Kvržič	Slavica Golob	ČD Domava
42	Ana Gorše, Urška Štajdohar	Jožica Medvešek Probovšek	OŠ Komandanta Staneta Dragatuš
41	Patrik Gregor, Rebeka Ejlec	Jože Matavž	ČD Peter Dajnko Gornja Radgona

Točke	Ekipa	Mentor	Naziv šole / društva
41	Tomaž Purgar, Peter Ribnikar	Franci Strupi	OŠ Davorina Jenka Cerklje
41	Katja Kepic, Anamarija Purgar	Franci Strupi	OŠ Davorina Jenka Cerklje
41	Anja Stare, Katja Žlebir	Franci Strupi	OŠ Davorina Jenka Cerklje
41	Žan Belšak, Igor Ranfl	Zdravko Roškar	OŠ Gorišnica
41	Klavdija Sojč, Karolina Košjek	Olga Kasjak	OŠ Lovrenc na Pohorju
41	Ulla Stamenkovič, Ana Žunkovič	Lidija Pfifer	OŠ Rudolfa Maistra Šentilj
40	Lara Mernik, Klavdija Pifer	Jože Nekrep	OŠ Sladki Vrh
40	Alen Kovač, Aleš Jakoša	Suzana Kovač	Dvojezična OŠ Prosenjakovci
39	Blaž Petek, Luka Klemenčič	Vinko Šneider	OŠ Miklavž na Dravskem Polju
38	Svit Burger, Jakob Hreščak	Branko Peternelj	OŠ Miroslava Vilharja Postojna
38	Leon Fras, Rene Cetl	Jože Matavž	OŠ Gornja Radgona
38	Rebeka Kovačec, Ana Reberc	Jožica Ranfl Roškar	ČD Gorišnica
38	Davor Kerin, Grega Grajžl	Suzana Pacek	OŠ Jurija Dalmatina Krško
37	Nina Šenekar, Lucija Fleisinger	Jože Matavž	OŠ Gornja Radgona
37	Simon Bregar, Jure Robar	Andrej Kozinc	OŠ Boštanj
37	Sandi Zagoršek, Tamara Kondrič	Slavica Golob	OŠ dr. Franja Žgeča Dornava
36	Ernov Štefanič, Anja Švajger	Jožica Medvešek Probovšek	OŠ Komandanta Staneta Dragatuš
36	Vanja Kolar, David Šmit	Hubert Justinek	OŠ Pohorskega bataljona Oplotnica
36	Maja Hajdinjak, Karmen Janžekovič	Jakob Madjar	OŠ Sveti Jurij - Rogašovci

BRONASTO PRIZNANJE

34	Miha Vojsk, Matjaž Vojsk	Franci Strupi	OŠ Davorina Jenka Cerklje
33	Anja Hribar, Tadeja Vupotič	Zdravko Roškar	OŠ Gorišnica
33	Urška Vojsk, Tomaž Perner	Zdravko Roškar	OŠ Gorišnica
32	Ana Đjakovič, Maja Knežević	Ismet Čenanović	ČD Peter Močnik - Studenci Pekre
32	Nina Hren, Katarina Hohler	Hubert Justinek	OŠ Pohorskega bataljona Oplotnica
32	Borut Bukovec, Doroteja Potrč	Jožef Bukovec	OŠ Kobilje
31	Gal Ribič, Kristina Čofati	Ludvik Germadnik, Marjeta Sušnik	OŠ Črna na Koroškem Miloša Ledineka
31	Nino Hernah, Rok Srnko	Olga Kasjak	OŠ Lovrenc na Pohorju
31	Patricija Bokan, Vanja Bezec	Ignac Čeh	OŠ Puconci
31	Sara Koštric, Eva Horvat	Jakob Madjar	OŠ Sveti Jurij - Rogašovci
30	Nastja Slaviček, Eva Vodošek	Stanka Smojver	OŠ Janka Padežnika
30	Andraž Česnik, Adis Isaković	Branko Peternelj	OŠ Miroslava Vilharja Postojna
29	Patricija Nezman, Marcel Nezman	Vinko Šneider	OŠ Miklavž na Dravskem Polju podruž. Dobrovec
29	Benjamin Muršec, Mišel Šmigoc	Jože Nekrep	OŠ Sladki Vrh podružnica - Zg. Velka
27	Ines Šeruga, Mateja Šlihthuber	Brigita Novak Voroš	OŠ Gornji Petrovci
25	Martina Belec, Nuša Kovač	Brigita Novak Voroš	OŠ Gornji Petrovci

PRIZNANJE O UDELEŽBI NA TEKMOVANJU

24	Jani Kovačič	Norbert Jedlovčnik	OŠ Antona Ingoliča Spodnja Polskava
24	Aleš Štifter, Blaž Štifter	Ludvik Germadnik, Marjeta Sušnik	OŠ Črna na Koroškem Miloša Ledineka
23	Denis Bakan, Rok Pucelj	Martin Duh	OŠ Veržej
23	Julija Lazar, Karolina Sočič	Ignac Čeh	OŠ Puconci

Rezultati nižja skupina

Točke	Ekipa	Mentor	Naziv šole / društva
ZLATO PRIZNANJE			
36	Jože Prušek, Rok Krivec	Jože Kumer	OŠ Blaža Arniča Luče
35	Katja Kompolšek, Miha Gunzek, Miha Gradišnik	Andrej Jernej	Podružnična šola Blagovna
35	Peter Čemažar, Blaž Sojjer	Boštjan Sojjer	OŠ Danile Kumar
35	Sanja Hošpel, Tina Ozmec	Nada Mesarič	OŠ Ivana Cankarja Ljutomer
35	Jure Vavdi, Štefan Klemenšek	Jože Kumer	OŠ Blaža Arniča Luče
35	Katja Vojsk, Špela Perner	Zdravko Roškar	OŠ Gorišnica
35	Sebastjan Pacek, Matej Humar	Suzana Pacek	OŠ Jurija Dalmatina Krško
34	Gašper Dušič, Denis Kapčič	Martin Dušič	OŠ Maksa Pleteršnika Pišece
34	Marko Bizjak, Matic Čič	Branko Peternelj	OŠ Miroslava Vilharja Postojna
34	Črt Lasbaber, Grega Novak	Nada Mesarič	OŠ Ivana Cankarja Ljutomer

TEKMOVANJE MLADIH ČEBELARJEV

Točke	Ekipa	Mentor	Naziv šole / društva
ZLATO PRIZNANJE			
34	Tilen Marolt, Florjan Pahovnik	Jože Kumer	OŠ Blaža Arniča Luče
34	Barbara Pacek, Valentina Žabkar	Suzana Pacek	OŠ Jurija Dalmatina Krško
34	Samo Gregorčič, Mark Štor	Bogdan Bone	ČD Ajdovščina
33	Uroš Rogovič, David Pečnik	Mirela Zalokar	OŠ Koprivnica
32	Tadeja Pemič, Mateja Pemič	Andrej Jernej	Podružnična šola Blagovna
32	Jana Jurišič, Sara Jurišič	Jože Žmavc	ČD Dobova Kapele
32	Nastja Dokl, Urška Kur	Slavica Trstenjak	OŠ dr. Antona Trstenjaka Negova
32	Oskar Čokl, Matija Kralj	Olga Kasjak	OŠ Lovrenc na Pohorju
SREBRNO PRIZNANJE			
31	Žan Eržen, Boris Gavrič	Helena Cilenšek	OŠ F.S. Finžgarja Lesce
31	Toni Klemen, Luka Sojer	Boštjan Sojer	OŠ Danile Kumar
31	Primož Cmok, Tilen Cmok	Andrej Jernej	ČD Slivnica pri Celju
31	Bernard Šelih, Simon Šelih	Norbert Jedlovčnik	OŠ Antona Ingoliča Spodnja Polskava
31	Sašo Likovič, Bojan Roškarič	Slavica Trstenjak	OŠ dr. Antona Trstenjaka Negova
31	Monika Kurbus	Slavica Trstenjak	OŠ dr. Antona Trstenjaka Negova
30	Alen Novinc, Neža Črnigoj	Bogdan Bone	ČD Ajdovščina
30	Sara Medvar	Nada Mesarič	OŠ Ivana Cankarja Ljutomer
30	Patrik Bokan, Martin Ružič	Ignac Čeh	OŠ Puconci
30	Veronika Šalamun, Vid Brožič	Enio Del Piero	OŠ Pivka
30	Sabina Mansutti, Tjaša Terčič	Andrej Jernej	ČD Slivnica pri Celju
30	Tinkara Zalokar, Matjaž Ajster	Daniela Zalokar	OŠ Leskovec pri Krškem
29	Vid Grašič, Aljaž Mulej	Helena Cilenšek	OŠ F.S. Finžgarja Lesce
29	Nika Mačkovšek, Darko Zelič	Andrej Jernej	OŠ P. Trubarja Laško
29	Marko Simonič, Tim Glibe	Ivanka Lorenčič	JVI in VVZ OŠ SV. ANA
29	Rok Cafuta, Žan Krebs	Norbert Jedlovčnik	OŠ Antona Ingoliča Spodnja Polskava
29	Ana Čufer, Ema Marc	Bogdan Bone	ČD Ajdovščina
29	Brigita Juršak, Kristjan Panjan	Jožica Medvešek Probovšek	OŠ Komandanta Staneta Dragatuš
29	Rebeka Primožič, Nives Janžekovič	Zdravko Roškar	OŠ Gorišnica
29	Benjamin Šoln, Nina Simone Kostelac	Suzana Pacek	OŠ Jurija Dalmatina Krško
28	Luka Bubnič	Branko Petermelj	OŠ Miroslava Vilharja Postojna
27	Karmen Peklar, Sašo Neuvirt	Janez Zemljčič	OŠ Malečnik
27	Jernej Ferk, Manja Pehan	Jože Nekrep	OŠ Sladki Vrh podružnica-Zg. Velka
27	Eva Sevšek, Tamara Smagarc	Hubert Justinek	OŠ Pohorskega bataljona Oplotnica
27	Tadej Janič, Beno Skledar	Jakob Madjar	OŠ Sveti Jurij-Rogašovci
BRONASTO PRIZNANJE			
26	Rok Preskar, Marko Dušič	Jože Žmavc	ČD Dobova Kapele
26	Denis Hrovat, Gregor Prša	Emil Tkalec	OŠ Miška Kranjca Velika Polana
26	Sanny Škerban	Jakob Madjar	OŠ Sveti Jurij-Rogašovci
25	Gregor Šeruga, Jana Časar	Brigita Novak Voroš	OŠ Gornji Petrovci
25	Anika Rajšp, Nejka Supanič	Jože Nekrep	OŠ Sladki Vrh
24	Gregor Prša, Simon Hozjan	Emil Tkalec	OŠ Miška Kranjca Velika Polana
24	Gal Germadnik, Matic Močivnik	Ludvik Germadnik Marjeta Sušnik	OŠ Črna na Koroškem Miloša Ledineka
24	Tomaž Majcen, Aljaž Šalamun	Slavica Golob	ČD Domava
24	Lea Markovič	Slavica Golob	OŠ dr. Franja Žgeča Domava
23	Sara Horvat, Barbara Gaiser	Slavica Golob	ČD Domava
23	Tadej Župevc, Ingrid Kadivnik	Mirela Zalokar	ČD Senovo Brestanica
22	Denis Belak, Rok Vrzal	Marija Andrejč	OŠ Kapela
20	Bovha David, Horjak Davor	Andrej Jernej	OŠ P. Trubarja Laško
PRIZNANJE O UDELEŽBI NA TEKMOVANJU			
17	Žan Vukan	Jože Matavž	OŠ Gornja Radgona
16	Urban Munda	Zdravko Roškar	OŠ Gorišnica
14	Nina Gaiser, Janja K. Štumberger	Slavica Golob	OŠ dr. Franja Žgeča Domava
13	Katarina Lodrant, Špela Paradiž Sušnik	Marjeta Sušnik	OŠ Franja Goloba Prevalje

Žrela panjev – v zgornji vrsti so vstavljeni hlapilniki, v spodnji pa ne.

v svojem čebelnjaku naredi podoben poskus, kakršnega sem naredil tudi sam. Tako sem izdelal hlapilnike, ki so na dan izhlapevali različne koncentracije mravljinčne kisline, in sicer približno 5, 10, 15, 20, 25 ali 30 ml na dan. Spremljal sem dnevni odpad in ugotovil, da pri mojih panjih (10-satnih AŽ) začnejo varoje pospešeno odpadati, ko izhlapeva več kot 15 ml (še bolje 20 ml) mravljinčne kisline na dan. Tudi pri koncentraciji približno 30 ml na dan odpad ni občutno večji kot pri 15 ml. Ob tem sem seveda moral tudi preizkusiti, ali drži, da mravljinčne kisline ne smemo uporabljati, če je zunanja temperatura več kot 30 °C. V dveh letih sem poskus ponovil dvakrat, in sicer v prevoznem zabojniku, lani pa še na prikolici, na kateri imam 12-satne AŽ-panje. Ko se je temperatura čez dan zvišala krepko čez 30 °C, sem dodal hlapilnike (5 dni) samo obema zgornjima vrstama. Ugotovil sem, da:

- se čebele niso umaknile iz plodišča in so normalno oskrbovale zalego,
- izhlapevanje ni bilo večje, prej manjše (še vedno pa več kot 25 ml v AŽ-panjih na 12 satov), predvsem zato, ker je vlaga v ozračju in še posebej v panjih pri višjih temperaturah višja.

Predvidevam, da so te omejitve opazili tudi pri testiranjih v LR-panjih v tujini, saj so čebele v teh panjih neprimerno bolj izpostavljene vročini kot v naših panjih.

Občasno pa uporabim tudi šokterapijo. Ob predavanjih po društvih sem opazil, da imajo nekateri dobre izkušnje s šokterapijo, drugi pa po njej ne zaznajo bodisi nikakršnega odpada varoj bodisi imajo težave z rojenjem, ker je bila koncentracija mravljinčne kisline prevelika. Pri večini primerov je bil razlog to, da čebelarji uporabljajo različno velike hlapilne površine pivnikov.

Poleg mravljinčne kisline uporabljam za zatiranje varoj konec julija ali v začetku avgusta tudi oksalno kislino, in to kot sublimacijo. Zaradi posedanja čebel na bradi sublimacijo namesto spredaj raje izvajam zadaj, skozi luknjico na vratih panja. Pri tem načinu pri čebelah nisem opazil nikakršnih izgub.

Seveda pa se ne morem izogniti tako imenovanemu izginjanju čebel. Leta 2003 (celo poletje so bile temperature nadpovprečno visoke) sem se, kot sem ugotovil pozneje, izgubam čebel izognil zgolj po sreči, saj je konec julija in v začetku avgusta zamedila hoja. Nekateri moji prijatelji pa so ostali skoraj brez družin. Decembra so ugotovili izginotje družin, čeprav so bili sati sicer polni hrane. V njih ni bilo niti kančka zalege, ki bi kazala na propad zaradi varoj,

v panjih pa ni bilo niti mrtvic. Vse izgube so tedaj pripisali zastrupitvam s fitosanitarnimi sredstvi.

Leta 2005 (veliko dežja) so izgube doletele tudi moje čebele, in to samo v prevoznih enotah. Ob pregledu okoli novega leta 2005/2006 sem na podnicah panjev opazil za 2–3 cm na debelo mrtvic, približno 10 družin pa je odmrlo. Propadle družine so imele dovolj hrane, panji so bili po večini brez zalege in tudi varoj ni bilo opaziti. Seveda sem takoj pregledal tudi druge družine, tako doma v čebelnjaku kot tudi tiste v LR-panjih in prašilčkih, vendar so bile popolnoma normalne. Začel sem ugotavljati vzroke in kmalu sem ugotovil, da je bila edina razlika pri delu

Sublimacija skozi luknjico na vratih panja

z družinami v tem, da sem z izjemo družin, ki so bile v zabojnikih v gozdovih, ker sem čakal na morebitno pašo, vse druge počasi krmil od kostanjeve paše naprej.

Tako sem spoznal, kako nevarno je brezpašno obdobje in kakšne so njegove posledice, saj so družine, kljub temu da so še septembra na videz močne, obsojene na propad, ker so brez zimskih čebel. Vzrok, da so čebele ostale v panjih in da panji niso bili prazni, kot se je to zgodilo leta 2003 ali 2007, pa je bilo hladno vreme. To mojo izkušnjo potrjujejo tudi drugi čebelarji.

Zato sem na vseh predavanjih, na katerih sem v letih 2006 in 2007 govoril o zaščiti pred varozo, pa tudi ob drugih priložnostih, vedno znova tako slušateljem kot kolegom omenjal to svojo izkušnjo in posledice. Iz podatkov, ki smo jih dobili na komisiji za varno hrano in varstvo čebel, pa je razvidno, da so izgube čebeljih družin tudi v letos zelo velike. Dodatni davek je zahtevala tudi varoza, vendar na podlagi izkušnje iz leta 2005 menim, da bi večina teh družin propadla tudi brez pomoči varoj. Po mojem je treba večino letošnjega propada čebeljih družin pripisati slabi oskrbi čebel v brezpašni dobi. Iskati vzrok za to v mili zimi 2006/2007 in zaradi tega hitremu razvoju varoj pa bi kvečjemu kazalo na to, da čebelar ni naredil dovolj za svoje družine. Torej ni vedel, kakšno je stanje v panjih, saj ni uporabljal niti testnih plošč

niti česa drugega. Mnenja posameznih strokovnjakov, da je namreč vzrok propada družin alternativno zatiranje varoj in da je rešitev samo v uporabi različnih ploščic, trakov, lističev in stripov, prepojenih s kemičnimi sredstvi, je velika neumnost (ta je potrjena tudi na terenu, saj so čebelarji kljub uporabi vseh teh pripomočkov ostali brez čebel).

Razlog za tolikšno povečanje občutljivosti čebel pa gre verjetno iskati v povečanju njihove obremenjenosti, tako da vsaka, tudi majhna čebelarjeva napaka lahko povzroči njihov propad. Seveda je tako kot vedno mogoče razlog za propad posameznih družin najti npr. tudi v zastrupitvah, različnih boleznih itd., vendar, kot potrjujejo tudi ugotovitve s terena, je bil poglavitni razlog vendarle pomanjkljiva oskrba čebel v brezpašnem obdobju.

Za konec naj dodam le še to, da se moramo opreti na naše znanje in naše izkušnje. Strokovne institucije (ali KIS ali Univerza) bi jih morale povezati in jih praktično preveriti, tudi ob pomoči čebelarjev praktikov. Ne smemo pa, kot se pogosto dogaja, brez temeljitega preizkusa in potrditve prenašati tujih izkušenj (donedavna smo jih prenašali s severa, zdaj pa jih z juga), ne da bi pomislili na to, da so razmere za čebelarjenje različne in neprimerljive z razmerami v Sloveniji. V poduk naj nam bo Janša, saj so način čebelarjenja na Dunaju prevzeli šele, ko je praktično dokazal, da je boljši. ■

Vzreja matic – BUKOVŠEK

Vzrejališče z najdaljšo tradicijo v Sloveniji – od leta 1934

Ponujamo vam označene matice čiste kranjske sivke iz odbranih matičarjev pod nadzorom KIS. Matice lahko dobite od konca maja do pozne jeseni po pošti ali osebno na naslovu: Vzrejališče Bukovšek – Golo Brdo 19, 1215 Medvode, tel.: 01/361 24 28 in 040/374 441, e-pošta: vzreja.bukovsek@yahoo.com

Biosušilnice SUŠA

za sušenje cvetnega prahu in topljenje kristaliziranega medu

Sušiti je mogoče tudi sadje, zelenjavo, zelišča, gobe itd.

Blaž Okorn, s. p.,
Sp. Sorica 1a,
4228 Železniki
tel.: 04/519 80 30 ali
031/542 517,
e-pošta:
blaz.okorn@siol.net

Nakup sušilnice
subvencionira ministrstvo.

Čebelarjeva opravila v AŽ- in nakladnem panju v juniju

Besedilo in foto: **Janko Goričan** – Sv. Danijel pri Dravogradu

V tem mesecu se večinoma konča cvetlična paša, začenja pa se gozdna. Kmalu po 15. juniju zacvetita lipa in kostanj, konec junija pa lahko zamede tudi jelka. Zato bomo iz medišč iztočili cvetlični in akacijev med. Ponekod so točili že maja. Seveda ima čebelar v tem lepem mesecu polne roke dela – točenje, odstranjevanje pokrite trotovine, skrb za dovolj prostora v panju, poleg tega pa družinam še vedno daje satnice v graditev.

Junija so upravičena zelo velika pričakovanja čebelarja, kajti čebelje družine dosežejo vrhunec svoje moči in številčnosti, in če je v naravi nekoliko več povzročiteljev mane, bo letos tudi več medu. Ne bi bilo dobro, če bi se ponovila tako slaba letina, kakršna je bila lani, ko je pri nas v začetku meseca medila predvsem lipa, ki je zaradi tople zime in pomladi zacvetela nekoliko prej, konec junija pa je presahnilo vsakršno medenje.

Osebnost sem najbolj vesel, če zamede mali smrekov kapar, kajti takrat se pri čebelah umiri rojilno razpoloženje, medišča pa se polnijo z najboljšim medom. Med mora dozoreti, vendar to ni velik problem, saj je zunaj že dovolj toplo, in če je vreme ugodno, je tudi v zraku nekoliko manj vlage. Poskrbeti moramo še posebej za družine, ki so izrojile in ukrepati temeljito. Brezmatične družine preprosto odstranimo, če pa je družina še zadosti živalna, moramo vedeti, da je v njej matica, ki se bo plem-

nila šele čez 8 dni, zalegati pa bo začela, ko bo izvaljena večina zalege. Torej prekinitvev traja skoraj 20 dni. Tako matico odvezamo in družini dodamo oprášeno.

Ta mesec tudi zamenjujemo matice, ki so starejše od dveh let. Odstranimo vse tiste, ki nimajo strnjene zalege. Nekatere starejše, ki imajo zelo dobre lastnosti pustimo in od njih jemljemo vzrejni material. V tem času delamo tudi rezervne družine, saj je čebel toliko, da brez težav odvezamo pokrito zalego. Za ta namen smo si matice že pripravili ali so nam jih po dogovoru po pošti poslali priznani vzrejevalci.

Čebelji vosek

Tokrat naj nekaj več pozornosti namenim čebeljemu vosku. Vosek je sestavljen iz približno 290 doslej znanih sestavin, najpomembnejše pa so:

- estri maščobnih kislin, ki jih je približno 70 %,
- proste maščobne kisline, ki jih je približno 15 %,
- alifatski ogljikovodiki, ki jih je približno 12 %, ter
- barvne in dišavne snovi, ki mu dajejo lepo barvo in prijeten vonj.

Čeprav v vodi ni topen, vsebuje veliko vitamina A, v primerjavi z mesom celo več kot 6-krat več. Vsebuje tudi nekaj vitamina F. Vosek ima veliko električno upornost, zato ga je mogoče uporabiti kot izolator. Nastaja v voskovnih žlezah čebel delavk, in to

Prašilčki (5s, 7s), AŽ-panji (9s, 10s, 11s, 12s), AŽ-Kozinc 11+3, trietažni AŽ (9s, 10s), lipovi satniki, pitalniki Francič, distančni vložki

Po želji tudi druge vrste panjev. Panji so iz masivnega smrekovega lesa, rogljičeni (cinkani). Blago vam lahko pošljemo po hitri pošti.

Idrijska 10, 1360 Vrhnika
 Telefon/fax 01/ 7551-317
 GSM 041 420 200
 E-mail: spelakrze@yahoo.com

Ker sem na tem področju nekoliko bolj dejaven, sem za čebelarje pripravil izzivalni kolač: »Ogledalo čebelarjevo, last Goričan J.«

od njihovega 12. do 18. dneva starosti. Izločajo ga v obliki majhnih luski, ki jih gnetejo s čeljustmi in nato vgradijo v satje. Navadno je svetlo rumen ali rumen, izjemoma tudi nekoliko temnejši. Topen je v organskih topilih (terpentin in eter), le delno pa tudi v alkoholu. Tališče voska je nekje med 62 °C in 64 °C.

Nekaj preprostih načinov za preverjanje čistosti voska:

- Če vosek med prsti nekaj časa gnetemo in ta ohrani svoj prvotni videz, je skoraj gotovo čist. Če pa se njegov videz spremeni in postane svetleč, so v njem tudi druge snovi in torej ni čist.
- Zanesljivejši je preizkus s toploto. Tališče pristnega čebeljega voska je nekaj nad 60 °C. Vse, kar se stali pri temperaturi manj kot 60 °C in kar se ne stali pri temperaturi 66 °C, ni pravi čebelji vosek.
- Vžigalico prevlečemo z voskom vse do vžigalne kapice in jo prižgemo. Če goreča vžigalica prasketa, vosek ni čist, če pa gori brez šumov, je to znamenje, da je vosek čist.
- Ne predolgo kuhan kolač s sobno temperaturo razimo z nožem ali nohtom. Če se ostružek lepo zvija v spiralo, je vosek v redu, če pa se krhko razlomi, so v vosku primesi.

Poleg čebeljega voska poznamo še:

- rastlinski vosek, ki ga najteže ločimo od čebeljega, saj nima vonja in je le nekoliko bolj svetel,
- parafin, ki je naftni produkt in ga hitro prepoznamo po vonju,
- tehnični vosek iz umetnih smol, ki ga kot izolator uporabljajo predvsem v livarstvu.

Pomen čebeljega voska v čebelarstvu

Vemo, da je vsaka celica zgrajena iz voska, vsaka celica pa je tudi zibelka čebeljega zaroda vse od izležnja jajčeca do izvalitve mlade čebele, zato moramo kot skrbniki čebel poskrbeti, da bomo tej zibelki resnično namenili največjo pozornost, tako

glede čistosti kot tudi skrbne priprave surovine za izdelavo satja. Tak gotovo ni vosek, ki ga je obiskal voščeni molj, ali vosek, v katerem je bila kaka smrdeča trotočina.

Pozorni moramo biti tudi ob kuhi voska, saj je treba paziti, da vosek ne pride v stik z navadnim železom, saj se vosek v tem primeru zaradi rje temno obarva, ker vsrka tudi del oksidov. Za kuho prav tako nikakor ne smemo uporabiti bakrenih posod, saj baker s kislino tvori modro galico, zaradi katere vosek pozeleni. Aluminij je še sprejemljiv, najboljša pa so nerjaveča ali emajlirane posode. Pri obdelavi se vosek obnaša podobno kot jeklo, vendar z velikansko razliko v temperaturi. Če staljeno jeklo vlijemo v pripravljen kalup, se začne jeklo najprej strjevati ob ploskvi, ki se je dotika, nato spodaj, šele potem pa zgoraj in proti sredini. Na enak način poteka strjevanje tudi pri vosku, zato nastajajo ob robovih zelo fini kristali, proti sredini pa so vse večji. Ker se vosek pri strjevanju tudi krči, površina ne ostane ravna, ampak je proti sredini vbočena. Zato priporočam, da lonec, v katerega smo precedili staljen vosek in v katerega smo že pred tem približno 5 cm visoko nalili vrelo vodo, postavimo na stiropor ter ga odeneemo in pokrijemo, da se ohlaja čim dlje. Tako ohlajen kolač je manj vbočen. Na dnu pa se naberejo usedline, ki jih lahko odstranimo.

Oprava v AŽ-panjih

Ta mesec se »po kresi dan obesi«, kot povedo starejši ljudje, zato čebelar ve, da se umirjata tako razvoj naših ljubljенок kot tudi zaleganje matic. Čebelar skrbi za redno odstranjevanje pokrite trotovine, s tem pa iz panja odstranjuje tudi varoje. Skrbi

Stroj za ometanje čebel

Točilo za med

Točilo za med od znotraj

tudi za to, da imajo čebele dovolj prostora za odlaganje medicine. Točenje pa je posebno opravilo, ki ga opravljamo ob lepem vremenu, po možnosti na topel dan, ko je temperatura okoli 25 °C. Pri svetlih medovih je med zrel, če sta pokriti vsaj dve tretjini satja.

Preizkus zrelosti naredimo preprosto – ometen sat stresemo, pri tem pa med ne sme kapljati iz celic. Če nastanejo kapljice, je v medu še preveč vlage in ni zrel. Posledice točenja nezrelega medu so znane – med zavre in se skisa. Paziti moramo, da medu ne točimo iz satov, v katerih je »še« ostala

zalega. Hranimo ga v primerni posodi, najbolje v nerjaveči ali plastični, ki ima certifikat za shranjevanje živil. Če želimo za kak odstotek zmanjšati vlažnost medu, ga moramo shraniti v prostor, v katerem je temperatura 25 °C, zrak pa je osušen. Sod pokrijemo z bombažno tkanino in ga tako pustimo 2–3 dni. Na ta način bomo iz medu lahko odstranili do 1 % vlage. Nekaj rezervnih medenih satov lahko shranimo tudi za prihodnjo sezono; sam jih najprej za dva do pet dni zamrzemo na -10 °C, potem pa jih shranim v posebni omari.

Opravila v nakladnih panjih

Pri nakladnih panjih točimo na enak način, le da imamo pri tem nekaj prednosti. Če je v medišču še nezrel med, lahko točenje za nekaj časa odložimo. Pod polno naklado, torej na matično mrežo, postavimo prazno naklado. Tako si uredimo prostor za odlaganje in zorenje medu. Koristno je, da tu pa tam odpremo kako celico in preverimo, ali iz nje ne kaplja, ter da vlažnost izmerimo z refraktometrom. Videli bomo, da so sredinski sati vedno bolj suhi kot stranski, zato vsakič, kadar pregledujemo, vzamemo po dva stranska sata, razmaknemo sredino in ju postavimo tja. Tako bodo sati bolj enakomerno suhi.

Seveda tudi pri teh panjih ne pozabimo izrezati trotovine in izvesti preostalih ukrepov za zatiranje varoj. Če pa smo se odločili, da bomo vzeli suhe čebele za narejence ali nasipanje prašičkov, tem čebelam dodamo še nekaj mladih čebel negovalk (pred tem pri njih obvezno zatiramo varoje z alternativnimi sredstvi – z oksalno raztopino ali mravljinčno kislino!). Če pa imamo v škatli tudi kak roj, tudi tega po enakem postopku kot ometence očistimo varoj.

Viri:

Čebelarstvo 2,

Brošura: ČZDM »Priporočamo vam domači štajerski med ...« ■

inž. JOŽE KUNSTELJ, s. p.

ZAVRTI 41 - 1234 MENGEŠ, telefon: 01 723 70 27,

GSM: 031 893 276, e-pošta: jm-kunstelj@volja.net

Izdelujemo: 3-, 4- in 5-satna točila za med.

Ponujamo plastične ventile in posode za med s prostornino 50, 70 in 100 litrov. UGODNO!

ANA KUNSTELJ, s. p. ŠIVILJSTVO KUNSTELJ

ZAVRTI 41 - 1234 MENGEŠ, telefon: 01 723 80 27,

GSM: 031 352 797, e-pošta: jm-kunstelj@volja.net

Izdelujemo: KLOBUKE, KAPE (mreža je odporna na vročino), ROKAVICE, JOPIČE, KOMBINEZONE IN DRUGO ČEBELARSKO OPREMO.

Veterinarski nasveti za junij

Besedilo: **Borut Preinfalk, dr. vet. med.**, Veterinarska fakulteta, Nacionalni veterinarski inštitut, enota Ljubljana

Junij je po navadi čas točenja medu in narejanja novih čebeljih družin. Ker iz narejencev prvo sezono navadno ne točimo medu, imamo tako idealno priložnost, da v njih temeljito uničimo varoje. Glede na vrsto narejenca lahko za to uporabimo vsa dovoljena sredstva in apitehnične ukrepe, te pa lahko tudi kombiniramo. Za roje vseh vrst je, dokler jih ne vsadimo v panj, najprimernejša vodna raztopina oksalne kisline z dodatkom sladkorja. Lahko pa uporabimo tudi sladkorno raztopino in Perizin. Mlečna kislina, timol in mravljinčna kislina po izkušnjah dr. Friedricha Pohla iz čebelarskega raziskovalnega inštituta v Celleju niso primerni. Mlečne kisline si čebele ne razdelijo med seboj, timol moti graditev satja in je uporaben šele po izvalitvi prve generacije čebel, mravljinčna kislina pa čebele v roju opeče, ker je ne morejo ventilirati. Mlečno kislino lahko uporabimo šele tedaj, ko se roj v panju uredi in si že izdelava satje, prva zalega pa še ni pokrita. Takrat so čebele enakomerno razporejene po satju, tako da lahko s kislino dosežemo vsako čebelo. Za mravljinčno kislino pa mora biti v panju dovolj čebel, da lahko učinkovito prezračujejo in odvajajo hlape kisline na prosto, zato moramo počakati, da se izvali vsaj prva generacija čebel. Podrobnejša navodila za pripravo kislin in timola si preberite v priročniku Milana Megliča in Vlada Auguštiča »Varoja, čebela, čebelar«, ČZS 2007.

To pomlad smo že občutili posledice novega predpisa o uporabi FFS, ki tudi vrtičkarjem dovoljuje nakup najrazličnejših strupov. Čeprav lahko

kupijo FFS le tisti, ki imajo opravljen tečaj pravilne uporabe FFS, ni problem dobiti zelenih pripravkov niti tistim, ki niso opravili prepisanega usposabljanja. Posledice so nevestna uporaba FFS in številne posamične zastrupitve čebel, ki jih čebelarji ne prijavljajo. Vse pogosteje pa se pojavljajo množične zastrupitve, pri katerih je prizadetih več deset čebelnjakov z več sto panji, kot se je nazadnje zgodilo na Domžalsko-mengeškem polju. Poleg neposredne škode, ki nastane zaradi izgube pašnih čebel, je škoda tudi posredna – pojavijo se namreč kužna obolenja zalege, kot so huda in pohlevna gniloba ter poapnela zalega, pa tudi dolgotrajna oslabitev čebeljih družin in izpad pridelka. Čebelarji smo v takih primerih nemočni; čebelam lahko pomagamo le tako, da jih v zgodnjih dopoldanskih urah, dokler se ne posuši rosa, pripiramo in jim dodajamo redko, toplo sladkorno raztopino v razmerju 1 : 3 (1 kg sladkorja na 3 l vode). Polprazne panje je treba toplo odeti, saj je v prizadetih panjih največji problem prav znižanje temperature. Podhlajena zalega je veliko bolj občutljiva za vse sekundarne infekcije. Najučinkovitejši ukrep za preprečevanje zastrupitev je premestitev čebeljih panjev na območja, na katerih ni intenzivnega kmetijstva, in zunaj strnjjenih naselij, vendar je to je pogosto težko izvedljivo.

Vir:

Pohl, dr. F., (2008): Schwärme – gut für die Bienengesundheit. Deutsches Bienen Journal, št. 5/2008. ■

4. mednarodno srečanje čebelarjev v deželi pod Peco

BRÜNDL KÄRNTEN

PRIPREDITELJ **BZV** Petzenland-Peco

NEDELJA 29. junij 2008 ob 10. uri

v novozgrajenem čebelarskem centru „Svet čebele“ Bründl v Pliberku

GLAVNE TEME SREČANJA SO:

- zaključek projekta „Čebelarska pot“
- kulturna dediščina Carnica
- predstavitev učne poti
- prodaja plemenskih matic
- prodajna razstava čebelarske opreme
- **PROSTI VSTOP**

Večje skupine se predhodno najavite na mobi-št. **070 315 556**

Robinija

Besedilo in foto: **Robert Brus**, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire

Robinijo (*Robinia pseudacacia* L.) pri nas pogosto imenujemo kar akacija, ki je sicer ime za drug rod pravih akacij (*Acacia*), ki rastejo v Avstraliji, Južni Aziji, Afriki in Ameriki. Robinija je med najbolj znanimi medovitimi rastlinami in redno daje izjemne donose. Daleč najpomembnejši je njen donos nektarja, čeprav lahko včasih prispeva tudi znatne donose mane in seveda cvetnega prahu.

Robinija je do 30 m visoko listopadno drevo z redko krošnjo. Listi so do 30 cm dolgi in sestavljeni iz 9–21 lističev. Cvetovi so združeni v viseča, bujna, do 25 cm dolga grozdasta socvetja in so metuljasti, dišeči in beli. Je enodomna in žužkocvetna vrsta, ki cveti konec maja in junija hkrati z olistanjem. Robinija najbolje uspeva na rahlih, globokih in rodovitnih peščenih tleh. Dobro prenaša tudi slana tla, ne mara pa kamnitih terenov in rastišč z zastajajočo vodo ali visoko podtalnico, tudi hude suše ne prenaša dobro. Je svetloljubna vrsta in najbolje uspeva v čistih sestojih, slabo pa prenaša zasenčenost. Občutljiva je na veter, sneg in mraz, zato jo v Evropi na splošno priporočajo za gojenje na vinorodnih območjih.

Robinija je severnoameriška drevesna vrsta, vendar v svoji domovini ni cenjena. Njen naravni areal obsega dva dela. Prvi, večji, je v Apalačih, drugi, manjši del pa v južnem Misuriju in Arkansasu. Umetno so jo razširili tudi v druge dele Severne Amerike, v Evropo pa jo je leta 1600 prinesel francoski botanik J. Robin (ime!). Danes je ob evkaliptih brez dvoma najpogostejše gojena drevesna vrsta na svetu.

V Sloveniji ni avtohtona, vendar se je tako uspešno vključila med domače rastje tudi v gozdnem pro-

Cvetoča robinija (*Robinia pseudacacia* L.) v slovenski Istri

storu, da je zdaj najpogostejša tuja drevesna vrsta pri nas. V preteklosti so jo največ sadili zaradi lesa, čebelarje paše in utrjevanja nestabilnih rastišč, danes pa se na številnih rastiščih širi tudi subspontano. Raste po nižinah in gričevju do približno 600 m n. v. po skoraj vsej Sloveniji, največ v sredozemskem in panonskem svetu, redkeje tudi na toplih območjih dinarskega sveta. Ponekod se intenzivno razrašča med avtohtono rastlinstvo in postaja celo nadležna. Iz panjev in korenin poganja tako intenzivno in vztrajno, da jo je zelo težko zatreti; največkrat jo ustavi šele dovolj globoka senca. Včasih trpi pomanjkanje mineralov, kot so kalcij, kalij in fosfor, saj jih med listavci porabi največ. S tem osiromaši tla, zato nekateri menijo, da čisti robinijevi gozdovi niso

VZREJA MATIC

ČEBELARSTVO DREMELJ

Janez Dremelj

GSM: 041/836 050, 041/779 119, tel.: 05/971 06 23, faks: 05/971 06 24, Dragovšek 13, 1275 Šmartno pri Litiji, e-pošta: cebelarstvo.dremelj@volja.net

Sprejemam naročila za matice čiste kranjske sivke iz odbranih matičarjev, zrele matičnike in druge čebelarje pridelke. Matice so označene. Matice lahko prevzamete osebno ali pa vam jih pošljemo po pošti

Lihopernato sestavljeni listi

V grozdasta socvetja združeni dišeči cvetovi

Poganjek s prilistnimi trni

najprimernejši. Ker je po drugi strani njena skorja bogata z mineralnimi snovmi, je priporočljivo posekana debla olupiti že v gozdu in skorjo pustiti na gozdnih tleh. Robinija bogati tla z dušikom.

Robinija je med najpomembnejšimi čebeljimi pašami pri nas, na Primorskem in v Prekmurju pa celo najpomembnejša. Glede na opazovanja je za dobro medenje robinje pomembno ustrezno vreme pozno pozimi in spomladi. Slabo cvetenje lahko povzročijo prezgodnje spomladanske otoplitve, ki jim sledijo pozne pozebe, saj te povzročajo poškodbe brstov. Pomembna je tudi količina toplote med medenjem; donos se začne pri temperaturi približno 16 °C, najboljši je med 26 do 30 °C, pri višji temperaturi pa robinija medu samo, če je v zraku dovolj vlage. Ob dobri paši je donos pri nas lahko do 20, izjemoma celo do 40 kg medu na panj (Krajnc, 1979), iz Češke in nekdanje Jugoslavije poročajo celo o letnih donosih do 80 kg na panj (Crane in

sod., 1984). Potencialni donos na hektar površine robinijevega gozda, na primer v Romuniji, je lahko celo do 1600 kg na leto. Čebele na robiniji včasih nabirajo tudi mano, med najpogosteje omenjenimi proizvajalci pa so listna uš *Aphis medicaginis* Koch, kapar *Parthenolecanium corni* Bouché in tudi pri nas medeči škrtat (*Metcalfa pruinosa* Say). Dodatni donos iz mane je lahko do 12 kg/panj. Med, popularno imenovan kar akacijevec, je belkast ali blede rumenkast, skoraj prozoren, ima blag okus in velja za enega boljših.

Viri:

- Poklukar, dr. J., ur. (1998): Od čebele do medu. Ljubljana, Kmečki glas, str. 162–178, 376–414.
- Brus, R. (2004): Drevesne vrste na Slovenskem. Ljubljana, Mladinska knjiga, str. 399.
- Brus, R. (2005): Dendrologija za gozdarje. Univerzitetni učbenik, BF, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, str. 408.
- Crane, E., Walker, P., Day, R. (1984): Directory of important world honey sources. London: International Bee Research Association, str. 384.
- Fitschen, J. (1994): Gehölzflora. Quelle & Meyer Verlag Heidelberg, Wiesbaden.
- Jurc, M., Mikulič, V. (2001): Gozdno medenje in medeče lesnate rastline v gozdovih Slovenije. Gozdarski vestnik, 59, 1, str. 18–27.
- Kotar, M., Brus, R. (1999): Naše drevesne vrste. Slovenska matica, Ljubljana, str. 320.
- Krajnc, I. (1979): Akacija. Slovenski čebelar, let. 81, št. 5, str. 166–168.
- Rollöf, A., Bärtels, A. (1996): Gehölze. Band I., Stuttgart, Eugen Ulmer Verlag, str. 694.
- Šimič, F. (1980): Naše medonosno bilje. Ljubljana, ČGP Delo, str. 217.
- Šivic, F. (1992): Pomen gozda za čebelarstvo. Bogastvo iz gozda. BF, Oddelek za gozdarstvo, str. 52–57. ■

Plodovi robinije so stroki.

Izobraževanje preskuševalcev medu za senzorično ocenjevanje

Besedilo in foto: **Stane Plut**

Pri senzoričnem ocenjevanju medu so nepogrešljivi del izkušeni preskuševalci medu. V državi je bila do zdaj le peščica res dobrih tovrstnih strokovnjakov. Za to delo smo se dogovarjali predvsem s strokovnjaki s Katedre za vrednotenje živil na Biotehniški fakulteti v Ljubljani in z nekaterimi strokovnjaki živilske smeri. V veliko pomoč so nam bili tudi nekateri pregledniki za med, ki so se resno lotili tega dela.

Iz leta v leto se povečuje obseg ocenjevanj in ocenjenih vzorcev. Tako smo prejšnjo sezono na desetih ocenjevanjih ocenili 1015 vzorcev medu. Težava z razpoložljivimi preskuševalci medu je nastala takoj, ko sta se pojavila dva izvajalca ocenjevanja, ki sta želela sočasno izvesti ocenjevanje, ali če je na ocenjevanje prispelo večje število vzorcev. Tako ni preostalo drugega, kot da smo iskaličasne rešitve, tudi tako, da smo najemali preskuševalce iz tujine, ali pa smo se znašli kako drugače.

Ocenjevanje medu je resno opravilo in čebelarji, ki dajo med v oceno, pričakujejo, da bodo dobili objektivno oceno, ki mora biti tudi preverljiva. Zamišljal, da bi izšolali skupino za senzorično ocenjevanje, ni od včeraj. O tem smo se pogovarjali že pred leti, vendar za izvedbo tega programa ni bilo potrebnih sredstev. Preskuševalci medu za senzorično ocenjevanje so postajali iz leta v leto bolj iskani, v začetku leta pa se je končno ponudila priložnost, da za omejeno število kandidatov izvedemo ta projekt. Na razpisu za izvedbo izobraževanja je bila izbrana Biotehniška fakulteta, saj je pri nas edina tovrstna ustanova, ki se sistematično ukvarja z vrednotenjem živil. Program izobraževanja je bil zelo kakovostno pripravljen, seveda pa je bilo na obeh straneh tudi precej neznanj, saj je tovrstno izobraževanje preskuševal-

Med učenjem je bilo opravljenih veliko testov sposobnosti senzoričnega zaznavanja kandidatov za preskuševalce medu.

cev medu potekalo prvič. Program je obsegal 50 ur teoretičnega izobraževanja, preverjanja sposobnosti senzoričnih zaznav slušateljev in praktičnega preverjanja pridobljenega znanja z ocenjevanjem pripravljenih vzorcev. Porabljenih je bilo približno 4500 žličk, 3200 lončkov in 140 kg medu. Ocenjenih je bilo 140 vzorcev slovenskega medu in nekaj vzorcev bolj redkih in nam manj znanih vrst tujega medu. Posebej prizadevna pri usposabljanju bodočih preskuševalcev, spoznavanju različnih vrst medu različne sortne čistosti ter pri spoznavanju napak v medu je bila mag. Amalija Božnar. Pravzaprav se je celotna ekipa krepko potrudila, da bi bili rezultati na koncu čim boljši. Za ta namen so na Biotehniški fakulteti tudi dodobra preizkusili senzorična zaznavanja bodočih preskuševalcev. Pripravili so kar 21 različnih testiranj in se pri tem zelo potrudili, da smo pri tem pridobili čim več znanja.

Naročnik (ČZS) je za slušatelje postavil doslej najstrožje pogoje v zgodovini čebelarskega izobraževanja. Tako se je moral vsak slušatelj na zahtevo Biotehniške fakultete udeležiti vsaj 90 % predavanj, sicer se ne bi bil smel prijaviti na izpit, če pa bi bil izobraževanje opustil po lastni krivdi, bi bil moral sam povrniti nastale stroške. Težav z navzočnostjo in prizadevnostjo slušateljev ni bilo. Izobraževanje je začelo in končalo 30 slušateljev, od tega jih je kar 29 uspešno opravilo teoretični in praktični preizkus znanja. Izobraževanje je bilo izvedeno v začetku februarja, spričevala prvi generaciji preskuševalcev medu pa sta 12. marca v Čebelarskem centru na Lukovici slovesno podelila prof. dr. Terezija Golob kot vodja izobraževanja in predsednik ČZS g. Boštjan Noč. Ob tej

Bodoči preskuševalci medu za senzorično ocenjevanje med učenjem o tem, kako ocenjujemo med.

priložnosti so pripravili tudi krajši kulturni program in prikazali film o ocenjevanjih medu v minulem letu.

Seveda ne smemo misliti, da je teh 29 preskuševalcev medu z veliko žlico zajelo vse znanje o medu, je pa to zelo dobra podlaga za nadaljnje učenje in usposabljanje, ki bo temeljilo predvsem na praktičnem izpopolnjevanju izkušenj na ocenjevanjih. Potrebno bo tudi vsakoletno preverjanje znanja in testiranje čutil, zato upam, da bo pri vodstvu ČZS za to dovolj posluha. Naloga preskuševalcev medu bi bila lahko tudi, da bi skušali izdelati senzorične opise redkejših in manj znanih vrst medu v Sloveniji, v sodelovanju z laboratorijema na ČZS in Biotehniški fakulteti pa bi dodali še mikroskopske in fizikalno-kemične lastnosti takega medu. Spremeniti bo treba tudi odnos do senzoričnega ocenjevanja medu. Spoznali smo namreč, da je tovrstno ocenjevanje živil posebna znanstvena metoda, ki daje primerljive in preverljive rezultate. Dobro izšolana skupina preskuševalcev medu pa oceni živilo tako, kot da bi ga izmerili z instrumentom, le da je pri senzoričnih znavanjih človek za zdaj še nezamenljiv.

Verjetno pa se vas bo kljub vsemu navedenemu kar nekaj vprašalo: »Kaj pa bom imel jaz od tega?« Morda nič, morda pa veliko, če boste znali uporabiti

znanje preskuševalcev medu. Namreč, naloga preskuševalcev medu je poleg kakovostnega dela na ocenjevanjih medu tudi pomoč čebelarjem na terenu pri določanju vrste medu. To pa posredno pomeni pomoč vsem, ki bodo tako pomoč pri njih iskali.

Samo izobraževanje se je izteklo nekoliko drugače, kot je bilo predvideno. Želeli smo namreč, da bi se izobraževanja udeležili čebelarji iz vseh regij, ti pa bi potem okrog sebe ustvarili in širili krog čebelarjev, ki bi druge usposabljali za boljše razlikovanje med vrstami medu in izboljševali kakovost medu. Na ocenjevanjih namreč vedno znova ugotavljamo, da čebelarji v praksi velikokrat napačno poimenujejo svoj pridelek medu. Kazen za to je sicer slaba ocena, to pa je v primerjavi s kaznijo, ki jo lahko izreče kak nabudni inšpektor, pravi mačji kašelj. Vsekakor pa bo naloga na novo imenovane komisije za ocenjevanje čebeljih pridelkov po letošnjih volitvah na ČZS, da si bo v procesu izobraževanja prizadevala pridobiti del sredstev za izobrazbo še ene skupine preskuševalcev medu in za oblikovanje učnega programa, ki bo prilagojen vsem čebelarjem. Čeprav čebelarji mislimo, da vemo o medu vse, se v praksi velikokrat, predvsem pri označevanju in poznavanju vrst medu, izkaže, da vemo veliko manj, kot bi si želeli. ■

Skupina tridesetih udeležencev izobraževanja skupaj s predavatelji. Pri ocenjevanju medu jim želimo uspešno delo.

Vzreja matic **JOŽE HERBAJ**

Nedeljica 29, 9224 TURNIŠČE

Tel.: 02/572 14 70 in GSM: 041/214 980

Sprejemamo naročila za označene matice kranjske sivke iz odbranih matičarjev pod nadzorom KIS.

MAČICE LAHKO PREVZAMETE OSEBNO, POŠILJAMO PA JIH TUDI PO POŠTI!

Novice iz čebelarških društev

ČD Lukovica

Zadnji petek v januarju se je 61 od 89 članov ČD Lukovica zbralo na rednem letnem občnem zboru. To leto je volilno, zato so člani po predstavljenih poročilih o delu v minulem letu izglasovali razrešnico dozdajšnjemu vodstvu z dolgoletnim predsednikom g. Albinom Zajcem na čelu in organom društva. V drugem delu tega letnega srečanja so soglasno izvolili novo vodstvo in komisije ČD Lukovica za prihodnja štiri leta. Društvo bo poslej vodil novi predsednik Ljubomir Samotorčan iz Obrš. Letos čaka člane društva kar precej nalog in dela, npr. strokovna ekskurzija ter ureditev čebelarške učne poti in čebelnjakov v bližini, sredi maja pa bodo gostitelji čebelarjev in čebelarških društev iz vse Slovenije.

*Ljubomir Samotorčan,
predsednik ČD Lukovica*

ČD Črenšovci

ČD Črenšovci združuje 40 čebelarjev iz občin Črenšovci, Odranci, Velika Polana in Turnišče. Na tem območju Prekmurja ima čebelarstvo že dolgotrajno tradicijo. Po mnenju čebelarjev društvo v zadnjem obdobju deluje dokaj dobro, saj pripravlja strokovna predavanja in usposabljanja, člani pa so se udeležili tudi strokovnega čebelarškega posveta v Celju. Vodstvo ČD Črenšovci med drugim ugotavlja, da so prizadevni člani društva sodelovali na številnih sejmskih prireditvah, na katerih so predvsem prodajali svoj kakovostni med. Skupaj s Čebelarško zvezo Slovenije so sodelovali pri projektu »En dan za zajtrk med slovenskih čebelarjev v naših vrtcih« ter svoj med ponudili vrtcem na svojem območju. V prihodnje bodo morali večjo pozornost nameniti vključevanju mladih v čebelarške vrste ter mladim na osnovnih šolah Črenšovci, Bistrica, Od-

ranci, Turnišče in Velika Polana predstaviti pomembnost čebelarstva za ravnovesje v okolju in vrednost medu za prehrano. Poslej bo predsedniku društva Jožetu Žaliku pri vodenju pomagal novi podpredsednik Branko Dominko.

Jože Žerdin

ČD Radlje ob Dravi

Čebelarji ČD Radlje ob Dravi so se januarja zbrali na rednem letnem občnem zboru. Predsednik društva g. Jožef Knez je navzoče seznanil z nalogami, ki so jih čebelarji izvedli v minulem letu ter povedal, da je bil načrt kljub obsežnosti presežen. Še posebej je poudaril novo pridobitev društva – društveni

VZREJA MATIC AVGUST BUČAR

Ulica bratov Učakar 100
1000 Ljubljana

VZREJALIŠČE:
JANČE – DOLGO BRDO
Tel.: 041 696 210
e-pošta: avgust.bucar@siol.net

Sprejemamo naročila za označene matice kranjske sivke iz odbranih matičarjev pod nadzorom KIS.
Prevzem matic osebno ali po pošti.

prapor, ki so ga razvili lani, ter ob tej priložnosti pripravili uspešno prireditev in čebelarstvo razstavo.

Mag. Vida Lešnik je navzoče na kratko seznanila s stanjem čebel na nekaterih območjih in svetovala, naj jo o izgubah čebel sproti in neposredno obveščajo, saj bodo tako lahko skupaj ugotovili razloge za to (varoza, huda gniloba, premalo hrane ipd.).

Ob tej priložnosti je društvo šestim čebelarjem za posebne zasluge za razvoj slovenskega čebelarstva podelilo tudi odličja. Odličja Antona Janše II. stopnje so prejeli Karel Knez, Martin Krajnc in Franc Tretjak, odličja Antona Janše III. stopnje pa Avgust Blaznik, Maksimiljan Novak in Franc Ruprecht.

Milan Novak, tajnik ČD Radlje ob Dravi

ČD Škofja Loka

V soboto, 19. 1. 2008, je bil v čebelarstvu domu Brode občni zbor ČD Škofja Loka. Za novega predsednika je bil izvoljen Marijan Novak. Ob nastopu svojega položaja je povedal, da so čebelarški dom postavili člani društva z lastnimi sredstvi in s prostovoljnimi delom. V domu je urejena predavalnica, v kateri so lani pripravili 16 predavanj, v njem pa načrtujejo tudi ureditev laboratorija. V prihodnje se nameravajo v društvu lotiti organiziranega, skupnega zatiranja varoj in odpravljanja hude gnilobe. Z veseljem so sprejeli tudi nove, mlade člane, ki navdušeno začenejo ali nadaljujejo družinsko čebelarstvo tradicijo.

Marko Borko

URNIKI USPOSABLJANJ ZA JUNIJ 2008

Datum	Čas	Tema	Predavatelj	Kraj	Kontakt
7. junij	9.00	Vzreja čebeljih matic – predavanje	dr. Aleš Gregorc	Čopova hiša v Žirovnici	Drago Kotnik (041 842 621)
7. junij	13.00	Vzreja čebeljih matic – delavnica	Brane Kozinc	OŠ Žirovnica, šolski čebelnjak	Drago Kotnik (041 842 621)
7. junij	16.00	Vzreja čebeljih matic – delavnica	Brane Kozinc	OŠ Žirovnica, šolski čebelnjak	Drago Kotnik (041 842 621)
13. junij	17.00	Tehnologija čebelarjenja s trietažnim listovnim panjem	Franc Prezelj	Velike Lašče	Brane Borštnik (031 336 905)
14. junij	9.00	Vzreja čebeljih matic – predavanje	dr. Aleš Gregorc	Čopova hiša v Žirovnici	Drago Kotnik (041 842 621)
14. junij	13.00	Vzreja čebeljih matic – delavnica	Brane Kozinc	OŠ Žirovnica, šolski čebelnjak	Drago Kotnik (041 842 621)
14. junij	16.00	Vzreja čebeljih matic – delavnica	Brane Kozinc	OŠ Žirovnica, šolski čebelnjak	Drago Kotnik (041 842 621)
20. junij	16.00	Čebelje paše in značilnosti pašnih virov	Franc Šivic	Dravograd	Lidija Žvikart (041 375 107)
20. junij	16.00	Čebelje paše in značilnosti pašnih virov	Janez Kropivšek	Kmetijska šola Grm Novo mesto	Franc Kobe (041 940 606)
23. junij	16.00	Prevozi čebel	Janez Kropivšek	Kmetijska šola Grm Novo mesto	Franc Kobe (041 940 606)
27. junij	16.00	Čebelje paše in značilnosti pašnih virov	Janez Kropivšek	ČD Šmarje pri Jelšah	Jožef Pušnik (031 518 411)

ČEBELARSKA OPREMA

Nudimo:

- kombinirana posoda za odkrivanje satja s stojalom za odlaganje satov, obenem kuhalnik voščin
- ometalec čebel
- točila medu

KIPGO Dušan Bandelj s.p., Šempas 76/a, Šempas
GSM: 041 614 683
www.kipgo-bandelj.si; e-pošta: kipgob@gmail.net

Vzreja matic DARKO GRM

Hude Ravne 1 – Dole pri Litiji

Tel.: (01) 897 21 45 – GSM: 041 900 606

- Sprejemamo naročila za označene matice čiste kranjske sivke iz odbranih matičarjev pod nadzorom KIS.
- Ponujamo vam tudi matičnike črne barve za pridobivanje matičnega mlečka ali za vzrejo matic.

Predstavitev komisij ČZS

V dveh delih se vam bodo predstavile komisije upravnega odbora Čebelarstva Slovenije in njihovi predsedniki.

Komisija za organizacijske in pravne akte – Andrej Sever

V prejšnjem mandatu sem bil kot predstavnik ČD Metlika član nadzornega odbora ČZS, v zdajšnjem pa sem predsednik komisije za organizacijske in pravne akte. Sem prejemnik odličja Antona Janše I. stopnje. Sodeloval sem pri organizaciji mednarodnega ocenjevanja medu v Semiču.

V mandatu komisije, ki jo sestavljajo še g. Vajda, g. Demšar in g. Tomec, smo si zadali nalogo, da dopolnimo in popravimo Pravilnik o slovesni čebelarstvi obliki ter Pravilnik o praporu Čebelarstva Slovenije, območnih čebelarstev in v čebelarstvih društev. Popravili bomo tudi Pravilnik o odlikovanjih, priznanjih in nagradah, tako da bodo merila podeljevanja odličij jasnejša in da bodo predlogi za odlikovanja oddani pravočasno.

Komisija za tehnologijo čebelarjenja in varno hrano – Drago Kotnik

Doma sem iz Bohinjske Češnjice, s čebelarstvom se ukvarjam 28 let. Na regijskem posvetu za Gorenjsko sem bil izvoljen za člana upravnega odbora Čebelarstva Slovenije, na prvem sestanku komisije za tehnologijo čebelarjenja in varno hrano pa sem bil izvoljen za predsednika te komisije. V komisiji je trinajst čebelarjev, poleg njih pa še ga. Andreja Kandolf, ga. Janja Podlesnik, g. Vlado Avguštin in g. Tomaž Samec iz vrst zaposlenih na ČZS, ki so pristojni za strokovno pomoč. Poglavitne naloge komisije so sprememba zakona o fitofarmaceutskih sredstvih, saj je ta za čebelarje nesprejemljiv, končanje ureditve pašnih redov, pridobitev geografske označbe za slovenski med, postavitve interne kontrole medu, ki vključuje preglednike za izvajanje interne kontrole, promocija geografske označbe za slovenski med (sodelovanje s komisijo za ekonomiko), razvoj izdelkov iz čebeljih pridelkov, sodelovanje s stroko na področju zdravstvenega varstva, posebej pri zatiranju varoj, organiziranje strokovnih ekskurzij v tujino (izpopolnjevanje na področju čebelarstva). Verjetno se bodo pojavile še kakšne aktualne zadeve, ki jih bo treba temeljito obravnavati. Problemi so pač lažje rešljivi, če se jih lotimo takoj in skupaj.

Komisija za medovita in zdravilna zelišča – Trajče Nikoloski

Zaposlen sem kot učitelj in višješolski predavatelj na Vrtnarski šoli Celje, deset let sem tudi mentor čebelarskega krožka. Pri svojem vsakdanjem delu se srečujem z rastlinami, posebej pa me zanimajo medovite rastline. Že v prejšnjem mandatu sem bil član komisije za medovite rastline ČZS, v tem pa sem postal njen predsednik. Prizadeval si bom za nadaljevanje zastavljenega dela, pa tudi za obogatitev, urejanje, nego in vzdrževanje medovitih rastlin na prvi učni zeliščno-medoviti poti ob Čebelarskem centru na Brdu. Prizadeval si bom tudi za vzpostavitev semenske banke medovitih rastlin v Čebelarskem centru, pozneje pa tudi za postavitve objekta, v katerem bo mogoče pridelovati sadike medovitih rastlin, da bi lahko tako seme kot sadike brezplačno razdeljevali čebelarjem.

Komisija za izobraževanje – Aleš Rodman

Doma sem iz Vipave in čebelarim v dolini reke Branice s 70 čebeljimi družinami. V prejšnjem mandatu sem bil predsednik komisije za tehnologijo čebelarjenja in varno hrano ter član komisije za ocenjevanje medu pri ČZS.

Kot predsednik komisije za izobraževanje si bom prizadeval za pripravo seminarjev na področju zdravstvenega varstva čebel, za stalno usposabljanje čebelarjev, za nemoten potek postopkov pridobivanja NPK čebelar/čebelarka, za končanje prenove standardov za pridobitev NPK čebelar/čebelarka, za pripravo standarda za čebelarskega mojstra ter za ustanovitev šole za opravljanje mojstrskega izpita. Posebno pozornost bom pri svojem delu namenil tudi vzpostavitvi e-učilnice. Na področju izobraževanja bomo morali pripraviti enotne izobraževalne programe in gradiva. Ta čas že nastajajo čebelarski učbenik, knjiga o slovenskem medu, izobraževalna knjiga o medenih pijačah, film o čebeli in medu, film o tehnologiji čebelarjenja itd.

Komisija za odlikovanja in priznanja – Marijan Novak

Doma sem iz Škofje Loke, kot upokojenec pa se ukvarjam predvsem s čebelarstvom, kmetijstvom in dograditvijo našega Doma čebelarjev. Čebelarstvo je družinska tradicija, saj sem po očetovi smrti prevzel njegove čebele na prevoznem čebelnjaku s 60 AŽ-panji in to število tudi ohranil. V ČD Škofja Loka sem dejaven od

leta 1976. Dolga leta sem bil član upravnega odbora društva, opravljal sem dela blagajnika in tajnika, zdaj pa sem predsednik društva.

V svojem mandatu bom v sodelovanju s preostali člani komisije pregledal zdaj veljavni Pravilnik o odlikovanjih, priznanjih in nagradah, tako da bi ga po potrebi tudi dopolnili ali spremenili. Vsekakor bom kot predsednik komisije skrbel za dosledno izvajanje določil, zapisanih v pravilniku, in poskrbel, da čebelarstva odlikovanja in priznanja ne bi izgubila svoje prvotne vrednosti in namena. Vesel pa bom tudi konkretnih predlogov vseh članov ČZS, saj bo komisija vsakega obravnavala enakovredno. Upam, da bo komisija zadovoljivo opravljala svoje delo.

Komisija za čebelarstvo kulturno dediščino – Franc Šivic

Člani komisije za ohranjanje čebelarstva kulturne dediščine, za razvoj čebelarstva turizma in za povezavo z Apimondio so Franc Šivic, predsednik, Jožef Švagelj, Ida Gnilišak, Marija Sivec, Tanja Arih in Anton Tomec. V prihodnje želimo komisijo povečati še za kakega člana.

Vsako leto pripravimo prvo soboto v decembru posvetovanje o čebelarstvu turizmu, na katerem med drugim predstavimo tudi rezultate akcij, ki smo se jih lotili med letom. Tako bomo letos znova predstavili najlepše čebelnjake, katerih fotografije bodo prispele na razpis, in nagradili najlepše fotografije

s čebelarstvom motivi, s katerimi se bodo čebelarji in drugi odzvali na naš natečaj. Organiziramo izlete za čebelarstvo organizacije iz tujine, ki želijo obiskati Slovenijo in spoznati naše čebelarstvo posebnosti. Pomagamo tudi domačim čebelarstvom, ki želijo obiskati Primorsko in tamkajšnje čebelarje.

Predsednik komisije redno obiskuje kongrese svetovne čebelarstvo organizacije Apimondia, se na njih dejavno in uspešno udeležuje tekmovanj v fotografiji in o vseh dogajanjih poroča v Slovenskem čebelarju. Junija letos se bo udeležil simpozija Apimondie, ki bo pod naslovom Apimondia potekal v Rimu. Sodeluje tudi v pripravah na predstavitev slovenskega čebelarstva na svetovnem čebelarstvu kongresu leta 2009 v Franciji. O delu komisije pri razvoju čebelarstva turizma informira tudi sredstva javnega obveščanja.

Franc Šivic, univ. dipl. inž. gozdarstva, je že 50 let aktiven čebelar, od vsega začetka pa je dejaven v različnih vodstvenih organih ČZS. Njegovo najpomembnejše delo je bilo vodenje projekta »Svetovni čebelarstvo kongres Apimondia 2003« v Ljubljani. Zaradi uspešno izvedene naloge je bil imenovan za častnega člana Apimondie. 12 let je bil podpredsednik ČZS. Je tudi predavatelj v šoli čebelarstva Antona Janše. Vsako leto izdela pol ure trajajočo multimedijško predstavitev kakega pomembnega slovenskega čebelarja, s svojimi prispevki stalno sodeluje v revijah Slovenski čebelar in Moj mali svet, občasno pa tudi v drugih.

Čebelarstvo in vzreja matic Jožica in Jožef Tratnjek

Pri nas dobite kakovostne in označene matice kranjske sivke iz odbranih matičarjev. Vzreja poteka pod nadzorom Kmetijskega inštituta Slovenije. Matice lahko prevzamete osebno ali pa vam jih pošljemo po pošti, tudi v tujino.

Tel.: 041/886 652 ali 041/619 524

Vabimo vas na ugodne počitnice na novo **Čebelarstvo – turistično kmetijo Šalamun** v bližini Term Banovci. Omogočamo vam bivanje v sedmih sodobno opremljenih sobah in treh apartmajih. Za večje skupine **organiziramo ogled in predstavitev čebelarstva z degustacijo**. Naše čebelarstvo slovi po več kot **tridesetletni tradiciji** in 250 panji ter po svoji prevoznosti tehnologiji čebelarjenja. **Možnost prodaje večjega števila čebeljih družin z mladimi maticami**. Informacije po tel.: 02/588 13 13 ali 051 606 963, spletna stran **www.salamun.si**

Sestanek v Pomurju

V torek, 13. maja 2008, se je ČZS v Murski Soboti sešla s predsedniki pomurskih društev. Na sestanek smo povabili vse predsednike pomurskih čebelarških društev, vendar so se ga udeležili le predstavniki čebelarških društev Rogašovci, "Petra Dajnka" Gornja Radgona, Veržeja, Križevcev, Bakovcev, Šalovcevi in Tišine. Sestanek je bil sklican zato, da se s čebelarji, ki se v Pomurju ukvarjajo s čebelarskim turizmom, dogovorimo o sodelovanju na največjem kmetijsko-živilskem sejmu v Sloveniji, hkrati pa tudi zato, da bi lahko predstavniki ČZS odgovarjali na žgoča vprašanja, ki tarejo pomurske čebelarje. Pred sestankom smo se sešli s predsednikom ČZD Pomurje in se dogovorili o okvirnem programu na Kmetijsko-živilskem sejmu v Gornji Radgoni in o predvidenih stroških. Na skupnem sestanku smo nato predstavili predlog sejmskih dejavnosti, od navzočih pa smo želeli dobiti predloge, ki bi popestrili tako naš sejmski program kot tudi razstavni prostor. Čebelarji so predlagali, da bi prihodnje leto v okviru Kmetijsko-živilskega sejma v Gornji Radgoni organizirali državno ocenjevanje medu. Za to leto pa želijo, da se tako kot na državnem čebelarskem posvetu v Celju tudi v Gornji Radgoni predstavijo prodajalci čebelarske opreme. Predlagajo tudi, da za razstavni prostor poskrbi aranžer oz. dizajner, poleg tega pa tudi, da bi Ministrstvu za šolstvo in šport poslali pobudo, naj učitelji osnovnih šol otroke spodbujajo k uživanju medu (zdrav način prehranjevanja), posebej pa naj poskrbijo, da bo med večkrat sestavni del šolske malice. Ob koncu je predsednik pohvalil dozdašnja prizadevanja pomurskih čebelarjev

za predstavitev čebelarstva na pomurskem sejmu ter dodal, da bomo v prihodnje skušali skupaj to predstavitev še nadgraditi. Pod točko razno je predsednik ČZS poudaril izginjanje čebel in zahteve, ki jih bomo kot poziv posredovali MKGP. Na koncu smo vsebino celotnega sestanka strnili v sklepe, najpomembnejši pa so:

1. Osrednja tema nedeljskega dneva čebelarstva na Kmetijsko-živilskem sejmu v Gornji Radgoni bo Čebelarski turizem, ob tej pa še Čebelarska praksa in Čebelarske priložnosti.
2. Tema, povezana s predstavitvijo čebelarskega turizma – Čebelarska praksa, mora temeljiti na predstavitvi dobre čebelarske prakse na območju Pomurja.
3. Na Kmetijsko-živilskem sejmu bo na nedeljo uradna predstavitev kozarca za slovenski med in prva polnitev v ta kozarec.
4. Dr. Kapun naj se poveže s prodajalci čebelarske opreme in koncesionarjem za prodajo kozarcev za slovenski med ter jih povabi k sodelovanju na tem sejmu.
5. Na sejmu naj dva študenta delita promocijsko gradivo.

Lidija Senič

Obvestilo

Pomurske čebelarje, ki se ukvarjajo s turizmom, vabimo, da se udeležijo 46. mednarodnega kmetijsko-živilskega sejma, ki bo od 23. 8. do 29. 8. 2008 v Gornji Radgoni. Ves teden bo namenjen čebelarskemu turizmu. Kdor bi želel na njem sodelovati, naj pokliče g. Stanka Kapuna (tel. št.: 031/703 603) ali go. Lidijo Senič (tel. št. 040/436 515).

Lidija Senič

VZREJNI CENTER GOSPODARSKIH MATIC – RADOVLJICA

V našem vzrejnem centru lahko od 20. maja naprej dobite gospodarske matice. Matice so alpski ekotip in zelo kakovostne. Ob nakupu boste dobili matični list z vsemi podatki o izvoru plemenskih živali pod nadzorom KIS-a. Naše sivke izvirajo iz osrčja domovanja kranjice, z območja med Jelovico, Karavankami in Julijskimi Alpami.

ČEBELARSTVO LUZNAR, Begunje na Gorenjskem 170,
4275 Begunje na Gorenjskem, tel.: 04/533 39 14 ali
041/948 077, e-pošta: janez.luznar@telemach.net

Tehnična pomoč čebelarjem

Čebelarje obveščamo, da je še vedno odprt Javni poziv za oddajo vlog v okviru ukrepa tehnična pomoč čebelarjem, ki vključuje podukrepa: "Podpora pri nakupu čebelarske opreme" in "Financiranje prvega nakupa". V primeru vprašanj, povezanih z izpolnjevanjem obvezne dokumentacije, se lahko obrnete na svetovalce Čebelarske svetovalne službe.

V NEKAJ MINUTAH lahko spremenite AŽ-čebelarjenje v SODOBNO NAKLADNO ČEBELARJENJE!

Izdelujemo nakladne IG-paje AŽ-mer, združljive z LR-pajskim sistemom, večnamensko podnico – tudi za pripravo rojev (omestencev) in predelavo kristalizirano oz. melicerizirane mase (podnica je združljiva z LR-nakladami) po načrtih univ. dipl. inž. Ivana Jerkovića. Zdjaj izdelujemo tudi satnike za GJ-, LR- in AŽ-PANJE.

Prilagodljiva, večnamenska podnica za nakladno LR- in AŽ-panje.
Svetovna novost v čebelarstvu!

PETER ZAKRAJŠEK, s.p.
Pretnarjeva 6, 1210 Ljubljana - Vičmarje
Tel.: (01) 512 62 51

Ugodne cenene!

Urejanje davčne zakonodaje za čebelarstvo

Vodstvo ČZS si že dalj časa prizadeva urediti davčno zakonodajo na področju čebelarstva. Kot Vam je gotovo znano, ČZS Ministrstvu za finance predlaga, da se vsem čebelarjem za 40 panjev priznani družbeno koristno delo in da čebelar že z vzrejo čebel plača prispevek državi. Vse to pa ne bi smelo biti povezano s katastrskim dohodekom. UO ČZS je na svoji prejšnji seji sprejel sklep, da mora vodstvo ČZS storiti vse za čimprejšnjo ureditev razmer. Hkrati je tudi sklenil, da bomo čebelarji svoje nestrinjanje izrazili z javnim protestom, če zadeve v določenem času ne bodo urejene. V zvezi s tem se je vodstvo ČZS sešlo s predstavniki Ministrstva za finance. Državni sekretar g. Andrej Šircelj je zagotovil, da bo finančno ministrstvo podprlo predlog ČZS, vendar ga mora potem sprejeti še državni zbor. Če bo predlog sprejet, naj bi sprememba zakona veljala že za leto 2008.

Več bo znanega prvi teden junija in takrat bomo skupaj z Ministrstvom za finance o rešitvah obvestili javnost.

*Boštjan NOČ, predsednik ČZS
(ob soglasju državnega sekretarja na ministrstvu za finance g. Andreja Šircelja)*

Dnevi medu v Zagorju

Čebelarstva svetovalna služba v sodelovanju s ČD Zagorje in ob sodelovanju s sosednjima ČD Trbovlje in Hrastnik organizira prireditve Dnevi medu v Zagorju (Zasavje), ki bodo potekali v petek, 20. junija, od 9. do 18. ure, in v soboto, 21. junija, od 9. do 13. ure, v Kulturnem centru Zagorje. Program:

- razstava čebelarskega orodja in opreme z naseljenim opazovalnim panjem,
- prikaz izvedbe točenja medu,
- razstava čebeljih pridelkov z degustacijo,
- razstava medenih pijač z degustacijo,
- razstava medenega peciva z degustacijo,
- predvajanje filmov s čebelarsko tematiko in z ustrežno strokovno obrazložitvijo,
- kulturni program,
- enourna oddaja na lokalni televiziji ETV o čebelarstvu ter o lastnostih in uporabi čebeljih pridelkov, v četrtek, 19. junija, ob 21. uri.

Čebelarstva svetovalna služba

Telefonske številke svetovalcev:

Lidija Senič, vodja svetovalne službe: 040 436 515; **Tanja Magdič, svetovalka za ekonomiko:** 040 436 513; **Andreja Kandolf, svetovalka za varno hrano:** 040 436 514; **Tomaž Samec, svetovalec za varno hrano:** 040 436 517; **Vlado Auguštin, svetovalec za tehnologijo:** 040 436 516.

V nujnih primerih lahko ob koncu tedna med 9. in 17. uro pokličete na tel. št.:

- 040 436 515 in sicer 7. in 8. junija,
- 040 436 514 in sicer 14., 15., 28. in 29. junija,
- 040 436 513 in sicer 21. in 22. junija.

Ko sanje postanejo resničnost

Vse bliže smo pomembni prelomnici za slovenske čebelarje – dobili bomo svoj kozarec za slovenski med. Čebelarstva zveza Slovenije je že podpisala koncesijo za dobavo kozarca s podjetjem Stenko, izbranim na javnem razpisu, ki ga je Čebelarstva zveza Slovenije objavila januarja. **Kozarec bo tako mogoče kupiti že avgusta.** Ko bomo slovenski čebelarji končno imeli svoj kozarec za naš med, se bo ta že na prvi pogled ločil od uvoženega. Več o kozarcu za slovenski med boste lahko prebrali v naslednji številki Slovenskega čebelarja.

Tanja Magdič

Analize medu

Spoštovani čebelarji in čebelarke! Sporočamo vam, da je na voljo še nekaj prostih mest za oddajo medu v analizo. Ker je število analiz omejeno, pohižite z oddajo medu. Oddate lahko tako letošniji med kot med iz prejšnjih sezon. Vsak čebelar lahko odda največ dva vzorca medu. Vzorce pošljite na naslov: Čebelarstva zveza Slovenije, Analiza medu, Brdu pri Lukovici 8, 1225 Lukovica. Priložite še prijavitni obrazec, ki je bil objavljen v Slovenskem čebelarju, št. 1/2008, str. 31. Obrazec je tudi na spletni strani: http://www.czs.si/obrazci_podrobno.php?sif_ob=45.

Andreja Kandolf, ČSS

Popravek in izjava

V sredinsko prilogo Slovenskega čebelarja, št. 5/2008, »Navodila za dodajanje matic« se je prikrdel tiskarski škrt. Na sliki matičnice na strani 7 so bili napačno označeni posamezni deli, zato pravilno sliko matičnice objavljamo še enkrat.

Uredništvo

Vse strokovne prispevke v reviji Slovenski čebelar strokovno recenzira Uredniški odbor. »Navodila za dodajanje matic« so izšla kot sredinska priloga in ločeno od vsebine revije, zato jih uredniški odbor ni strokovno recenziral. Z objavo in vsebino sredinske priloge nekateri člani uredniškega odbora niso bili seznanjeni.

Uredniški odbor revije Slovenski čebelar

Razpisi za stojišča

ČD Bohinj sprejema vloge za dovoz čebel na gozdno pašo na Jelovici. Pisne prijave pošljite na naslov: Stanislav Žmitek, Stara Fužina 10, 4265 Bohinjsko jezero. Dodatne informacije dobite po tel.: 031/838 908.

ČD Logatec sprejema vloge za dovoz na gozdno pašo. Izpolnjen obrazec Vloga za namestitev čebel pošljite kot pripeto datoteko na e-naslov tone.zakelj@kclj.si ali miro.leskovec@siol.net oz. z redno pošto na naslov Tone Žakelj, Gozdna pot 20a, 1370 Logatec, ali Miro Leskovec, Ograde 4, 1370. Logatec.

ČD Cerknica obvešča vse prevaževalce na hojevo pašo na območju Javornikov, da morajo pisne vloge oddati na naslov: Anton Braniselj, Dolenje jezero 5, 1380 Cerknica, tel.: 01/709 39 18, ali Alojz Klančar, Dolenje jezero 4a, 1380 Cerknica, tel.: 01/709 69 17. Vloga naj vsebuje: naslov, število panjev, prevozno sredstvo z registrsko številko in zeleni prostor. Pisne odgovore s pogoji bomo zainteresiranim poslali takoj, ko se bodo prijavi poverjeniku.

ČD Ig obvešča vse čebelarje, da se morajo za lokacijo stojišča že pred oddajo pisne vloge dogovoriti s poverjeniki za pasišča. To so: Anton Koren, Bičevje 1, 1000 Ljubljana, tel.: 01/425 96 56 ali 040/220 112 za katastrsko območje Tomišelj in podnožje Krima; Anton Maček, Iška vas 40 a, 1292 Ig, tel.: 031/398 209 za katastrsko območje Iška, Iška vas, Kot, Gornji Ig in Krim; Jože Piškur, Dobravca 11 a, 1292 Ig, tel.: 01/286 22 20 za katastrsko območje Brdo, Škrilje, Zapotok in Mokrc. Vloge za posamezno pasišče sprejemamo do zasedbe pasišča. Vlogi je treba priložiti dokazila o zdravstvenem varstvu čebeljih družin.

ČD Dolsko sprejema pisne vloge za dovoz čebel na kostonjevo pašo, v skladu s 7. členom Pravilnika o katastru čebelje paše ... (Ur. l. RS, št. 18/02). Vloge z vašim naslovom, telefonsko številko in številom čebeljih družin, pošljite ali prinesite na naslov: Janez Mihelčič, Petelinje 10, 1262 Dol pri Ljubljani, najpozneje do 5. junija 2008. O odobritvi paše vas bomo po telefonu obvestili!

Avtomatski odzivnik za paše – tel.: (01) 729 61 20.

Vzreja čebeljih matic

HENRIK ZALETELJ

Fužina 59, 1303 Zagradec

TEL.: 01/ 788 60 86, GSM: 041/775 333

E-POŠTA: henrik.zaletelj@siol.net

- Sprejemamo naročila za označene matice ter matičnike čiste kranjske sivke. Vzreja poteka pod nadzorom KIS.
- Naročila sprejemamo po telefonu ali po e-pošti.

Zahvala ČD Lukovica in čestitka ob prazniku!

17. maja je ČD Lukovica v sodelovanju z ČZS ter občino Lukovica organizirala 6. čebelarški praznik, ki ga slovenski čebelarji praznujejo na dan rojstva Antona Janše 20. maja.

Iskreno se zahvaljujem ČD Lukovica za odlično izvedbo čebelarškega praznika. Poleg bogatega kulturnega programa si bomo praznik zapomnili po tem, da smo odkrili doprsni kip pobudniku začetka graditve čebelarškega centra in nekdanjemu predsedniku ČZS g. Benedičiču.

Kljub hudim časom, ki jih preživljamo čebelarji, se nas je zbralo zelo veliko. Vsi se zavedamo težavnih razmer, a smo odločeni, da s skupnimi močmi naredimo vse, da ohranimo našo kranjsko čebelo, naše čebelarstvo, čisto okolje in s tem človeka. Smo v obdobju, ko je enotnost med slovenskimi čebelarji nujna, kajti samo s sodelovanjem vseh čebelarjev bomo uspešni! Zdaj je čas, da delamo po načelu vsi za enega, eden za vse! V imenu zaposlenih ter v imenu vodstva ČZS pa obljubljam, da bomo vložili skrajne napore, da želeno dosežemo v dobrobit slehernega slovenskega čebelarja!

Ob prazniku, ki smo ga uradno praznovali v torek, 20. maja, vsem čebelarjem iskreno čestitam v svojem imenu in v imenu ČZS!

Boštjan Noč, predsednik ČZS

Priznani vzrejevalci matic

Kontaktni podatki priznanih vzrejevalcev matic so bili objavljeni v Slovenskem čebelarju, št. 4/2008, str. 140.

Povabilo k sodelovanju!

Poslanstvo ČZS je, da skuša uresničevati želje slovenskih čebelarjev, seveda v skladu s pravili ČZS in v skladu s svojimi zmoglostmi in pristojnostmi. Ker je želja zaposlenih in vodstva ČZS čim bolj zadovoljno članstvo, Vas pozivamo, da svoje pobude, želje, pripombe in konstruktivne predloge za izboljšanje dela ČZS in posledično slovenskega čebelarstva pošljete bodisi po pošti na sedež ČZS bodisi po elektronski pošti na naslov nocb@czs.si. Tako bomo lahko marsikatero stvar rešili bolje in hitreje. Na vsako prejeta pošto bomo tudi odgovorili. Samo s skupnimi močmi in s sodelovanjem bomo uspešni.

Boštjan NOČ, predsednik ČZS

ČZS
Čebelarška zveza Slovenije
Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica

Boštjan Noč
Predsednik

GSM: (040) 436 512
Faks.: (01) 729 61 32
e-pošta: nocb@czs.si
boštjan.noc@telemach.net

Uradne ure:
Torek in četrtek od 8h-18h
Spletne strani: www.czs.si

PRODAM

Prevozno, neregistrirano

avtomobilsko prikolico za 8 AŽ 10S, primerno za stojišče, tel.: 041/382 450.

Cvetni prah osmukanec, tel.: 041 990 360.

20 čebeljih družin na AŽ-satih, s panji ali brez njih (Murska Sobota), tel.: 051/323 550.

Rabljene 5-, 7- in 10-satne panje, točilo za med in drug pribor, tel.: 04/612 66 00.

MALI OGLASI

Zastava predelana za prevoz čebel (B kategorija), tel.: 05/753 03 59.

20 novih AŽ 10-satarjev ter 20 plemenilčkov, tel.: 031/501 801 (po 19. uri).

Kostanjev, gozdni, cvetlični, lipov in akacijev med, cvetni prah, 10 čebeljih družin skupaj s panji ter domače žganje za medeni liker, tel.: 041/678 950.

Parni topilnik za vosek (Logar) in agregat Mio standard 1500 W, tel.: 040/835 375.

15 novih AŽ-panjev, tel.: 040/253 874.
Zdrave čebele z AŽ-panji ali brez njih (Maribor), tel.: 02/251 21 21.

Več čebeljih družin na 9 in 10 AŽ-satih, tel.: 031/435 046.

Čebelje družine na 9 in 10 AŽ-satih, s panji ali brez njih, tel.: 01/362 71 20 ali 031/293 370.

Gospodarske čebelje družine in 6-satarje, cena po dogovoru, tel.: 041/372 335.

Čebelje družine na AŽ- in LR-satih, tel.: 02/745 02 91 ali 051/382 610.

NAJAMEM

Večje število čebeljih družin, tel.: 040/253 874.

Trgovina ČEBELARNA
PRODAJNO RAZSTAVNI SALON
Kopic Milena s.p.
ČEBELARSKI CENTER BRDO PRI LUKOVICI

Nudimo vam:

- čebelarstvo oprema za prabro
- med in ostale čebele izdelke
- različni izdelki iz čebeljih proizvodov
- čebelarstva literature

Delovni čas:

torek-petek: od 8. do 17. ure
sobota: od 8. do 12. ure
nedelja-prazni: zaprta

Za večje skupine in na delovnega časa po naročilnem diagramu.

Tel.: 01/729 61 18
Faks.: 01/729 61 31

ČEBELARSTVO RIHAR - KOCJAN

Robert Kocjan s. p.

Gabrje 42, 1356 Dobrova

tel.: 01/ 364 11 06, faks: 01/ 364 13 07
GSM: 031/351 964 – e-pošta: robineli@siol.net
www.rihar-kocjan.si

ČEBELARSTVO – IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME – TRGOVINA

DELOVNI ČAS: pon.–četrtek: od 8.–12. in od 15.–18. ure,
petek: od 8.–15. ure, sobota: od 1. 6. do 31. 12. zaprto

IZDELUJEMO:

- hladno valjane satnice
- žične matične rešetke
- rogličene satnike AŽ
- lestne mreže
- plastična obešala
- plastična razstojilča
- kozice
- plastične odtočne pipe
- čebelarске lopatice
- kuharno voščine
(voščine sprejemamo samo v PVC
vrečah do 31. 3. 2008)
- lovilce rojev – lesice
- smukalce za cvetni prah

Satnik AŽ

Matična rešetka

Satnica

ZMERNE CENE – TRADICIJA – KVALITETA – IZKUŠNJE, PRIDOBILJNE V LASTNEM ČEBELARSTVU

Časopis Slovenski čebelar je ustanovilo Slovensko čebelarско društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko leta 1898. Izdaja ga Čebelarсka zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.

Tel.: tajništvo (01) 729 61 00, faks: (01) 729 61 32, Barbara Zajc: 041 370 409, Anton Tomec: (01) 729 61 02, uredništvo (01) 729 61 14, Marko Borko: 051 637 204.

Elektronska pošta: urednik Marko Borko: marko.borko@czs.si – tajnik Anton Tomec: anton.tomec@czs.si – pisarna Barbara Zajc: barbara.zajc@czs.si

Uredniški odbor: Marko Borko, Vlado Auguštin, Borut Preinfalk, dr. vet. med., Janez Mihelič, univ. dipl. biol., dr. Aleš Gregorc, dr. Janez Grad, Janez Gregori, prof. biol., Franc Grajzar

Urednik: Marko Borko, univ. dipl. ped., lektorica: Nuša Radinja, prof.

Letna naročnina za leto 2008 za nečlane je 45 €. Posamezna številka stane 4 € za člane oz. 5 € za nečlane. Članarina skupaj z naročnino za Slovenski čebelar je 36 €. Člani lahko objavljajo brezplačne oglase do 20 besed, vsaka nadaljnja beseda je 0,25 €. Reklamni oglasi: cela barvna stran na ovitku 500 €, v sredini 300 €, pol strani 150 €, tretjina strani 100 €, četrt strani 70 €, petina strani 50 €, pasica 20 €. Cene so brez DDV.

Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo reklamnega oglasa je 10 %, za 6- do 10-kratno objavo 20 %, za celoletno objavo 30 %.

Splošni oglasi po 0,25 € za besedo, enako tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 80 besed. Cene so brez DDV.

Transakcijski račun ČZS: 18300-0013332037, matična številka ČZS: 5141729, davčna številka ČZS: 81079435, šifra dejavnosti: 91.120. Za naročnike iz tujine – devizni račun: LJ BA SI 2X-900-27260-6274/0 – letna naročnina je 43 € ali 55,10 USD.

Priprava za tisk in tisk: Schwarz, d. o. o., Koprška 106/D, 1000 Ljubljana

Oddaja tekstov: članki do petega, obvestila, reklame, mali oglasi do desetega v mesecu.

Glasiloslovenski čebelar, ki ga izdaja Čebelarсka zveza Slovenije s sedežem na Brdo pri Lukovici 8, je vpisano v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo RS, pod zaporedno številko 585.

Izdaja Slovenskega čebelarja je delno financirana iz sredstev programa ČSS za leto 2008.

Mnenje avtorjev člankov ni nujno mnenje uredništva. Uredništvo ne odgovarja za vsebino malih oglasov.

Naslov spletne strani ČZS: www.czs.si. Avtomatski odzivnik za paše – tel.: (01) 729 61 20.

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME IN TRGOVINA

POLNILNA NAPRAVA
S KROŽNO MIZO

NOVO

Logar

Delovni čas trgovine:
od ponedeljka do petka:
9.00 - 12.00 in 13.00 - 17.00
ob sobotah:
9.00 - 12.00

SONČNI TOPILNIK ZA DVA SATA

AKCIJSKA CENA:
127,90 € - s stojalom

REDNA CENA: 139 € - s stojalom

AKCIJSKA CENA:
105,80 € - brez stojala

REDNA CENA: 115,00 € - brez stojala

Čebelarji, izrabite
možnost ugodnega nakupa
s sofinanciranjem
nakupa čebelarke opreme
iz EU in RS.

Privoščite si najboljše.

Akcijski ceni veljata od 1.6. do 30.6.2008
oz. do prodaje zalog.

S sončnim topilnikom lahko na soncu topite stare sate.
Ima nezlomljiv zgornji pokrov iz večslojne polikarbonatne
plošče, pod katerim na soncu lahko dosežemo temperaturo
do 120° C.

SUŠILEC ZA CVETNI PRAH

NOVO

HOMOGENIZATOR
ZA MED
250, 600
IN 1000 KG
Z GRETJEM IN
MEŠALOM

NOVO

TOPLOTNA KOMORA

Naročeno blago vam lahko odpošljemo po paketni pošti.

Pri gotovinskem nakupu čebelarke opreme
v vrednosti nad 42 EUR priznamo čebelarjem
z veljavno čebelarsko izkaznico **4% popusta.**

LOGAR TRADE d.o.o.

Poslovna cona A 41, 4208 Šenčur

tel.: 04 251 94 10, e-pošta: info@logar-trade.si, internet: www.logar-trade.si